

Załącznik do uchwały Nr .....
Rady Gminy Pilchowice
z dnia 23 listopada 2023 r.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pilchowice do roku 2026 z perspektywą do roku 2030

Pilchowice, październik 2023 roku

Zamawiający:

Gmina Pilchowice
Urząd Gminy Pilchowice
Ul. Damrota 6
44-145 Pilchowice

tel. 32-235-65-21
fax. 32-235-69-38
WWW: www.pilchowice.pl
E-mail: ug@pilchowice.pl

Dofinansowano ze środków Wojewódzkiego Funduszu
Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach

Treści zawarte w publikacji nie stanowią oficjalnego stanowiska organów Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Katowicach

Wykonawca:

ATsys.pl Sp. z o.o. Spółka Komandytowa

ul. Lompy 7/3

40-030 Katowice

NIP: 634-28-17-144

REGON: 243232469

KRS: 0000457756

E-mail: kontakt@atsys.pl

Opracowanie zbiorowe pod kierownictwem

Katarzyny Budzisz

Spis treści

1. WYKAZ SKRÓTÓW.....	6
2. WSTĘP.....	8
2.1. PODSTAWA PRAWNA I CEL OPRACOWANIA	8
2.2. METODYKA OPRACOWANIA	8
2.3. STRUKTURA OPRACOWANIA.....	9
2.4. SPÓJNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI I PROGRAMOWYMI	10
2.5. ZGODNOŚĆ PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA Z KRAJOWYMI DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI	12
2.5.1. <i>Polityka ekologiczna państwa 2030</i>	12
2.5.2. <i>Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego do roku 2030</i>	13
2.6. ZGODNOŚĆ PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI POWIATU	14
2.6.1. <i>Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Gliwickiego na lata 2022-2026 z perspektywą do roku 2030</i>	14
2.6.2. <i>Kierunki Strategicznego Rozwoju Powiatu Gliwickiego w perspektywie roku 2035</i>	16
2.7. ZGODNOŚĆ Z DOKUMENTAMI STRATEGICZNYMI GMINY	18
2.7.1. <i>Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Pilchowice</i>	18
2.7.2. <i>Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Pilchowice</i>	18
2.7.3. <i>Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Pilchowice</i>	19
2.8. REALIZACJA INWESTYCJI Z ZAKRESU OCHRONY ŚRODOWISKA W GMINIE PILCHOWICE W LATACH 2018-2021.....	20
3. STRESZCZENIE OPRACOWANIA	31
4. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY, STAN ŚRODOWISKA I ZAGROŻENIA	32
4.1. INFORMACJE OGÓLNE.....	32
4.1.1. <i>Charakterystyka gminy</i>	32
4.1.2. <i>Infrastruktura drogowa i samochodowa</i>	39
4.1.3. <i>Infrastruktura mieszkalna</i>	41
4.1.4. <i>Budynki użyteczności publicznej</i>	42
4.1.5. <i>Edukacja ekologiczna</i>	45
5. OCENA STANU ŚRODOWISKA	46
5.1. POWIETRZE ATMOSFERYCZNE I KLIMAT.....	46
5.1.1. <i>Klimat</i>	46
5.1.2. <i>Emisje zanieczyszczeń powietrza</i>	48
5.2. KLIMAT AKUSTYCZNY.....	57
5.2.1. <i>Hałas komunikacyjny</i>	58
5.2.2. <i>Hałas kolejowy</i>	65
5.2.3. <i>Hałas lotniczy</i>	65

5.2.4.	<i>Hałas przemysłowy</i>	66
5.3.	POLA ELEKTROMAGNETYCZNE	68
5.3.1.	<i>Promieniowanie jonizujące</i>	68
5.3.2.	<i>Promieniowanie niejonizujące</i>	74
5.4.	ZASOBY PRZYRODNICZE	82
5.5.	ZASOBY WODNE.....	88
5.5.1.	<i>Wody powierzchniowe</i>	88
5.5.2.	<i>Wody podziemne</i>	92
5.5.3.	<i>Bezpieczeństwo powodziowe</i>	96
5.5.4.	<i>Zagrożenie zanieczyszczenia wód podziemnych i powierzchniowych</i>	101
5.6.	ZASOBY GEOLOGICZNE I KOPALINY.....	103
5.7.	WARUNKI GLEBOWE I UKSZTAŁTOWANIE TERENU	108
5.8.	GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA.....	115
5.8.1.	<i>Gospodarka wodociągowa</i>	115
5.8.2.	<i>Gospodarka ściekowa</i>	116
5.9.	GOSPODARKA ODPADAMI	121
5.9.1.	<i>Utylizacja azbestu i wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Pilchowice</i>	127
5.10.	AWARIE PRZEMYSŁOWE.....	133
6.	CELE PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA.....	137
7.	DOSTĘPNE ŹRÓDŁA FINANSOWANIA	151
7.1.	WOJEWÓDZKI FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ W KATOWICACH.....	151
7.2.	NARODOWY FUNDUSZ OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI WODNEJ.....	153
7.3.	USTAWA Z DNIA 20 MAJA 2016 R. O EFEKTYWNOŚCI ENERGETYCZNEJ (Dz.U. 2021 POZ. 2166) TZW. „BIAŁE CERTYFIKATY”	154
7.4.	KRAJOWY PLAN ODBUDOWY	155
7.5.	RZĄDOWY FUNDUSZ POLSKI ŁĄD: PROGRAM INWESTYCJI STRATEGICZNYCH	163
8.	SYSTEM REALIZACJI PROGRAMU	165
8.1.	INFORMACJE OGÓLNE.....	165
8.2.	STRUKTURA ORGANIZACYJNA	165
8.3.	PLAN WDRAŻANIA, MONITOROWANIA I WERYFIKACJI.....	166
8.4.	IDENTYFIKACJA INTERESARIUSZY	169
9.	SPIS TABEL.....	170
10.	SPIS RYSUNKÓW	173

1. WYKAZ SKRÓTÓW

Skróty użyte w niniejszym dokumencie:

1. B(a)P – benzo(a)piren
2. CBDG – Centralna Baza Danych Geologicznych
3. D-P-S-I-R – model „siły sprawcze – presja – stan – wpływ – reakcja”
4. FOŚ – Fundusz Ochrony Środowiska
5. GDDKiA – Generalna Dyrekcja Dróg Krajowych i Autostrad
6. GIOŚ – Główny Inspektorat Ochrony Środowiska
7. GUS – Główny Urząd Statystyczny
8. GZWP – Główny Zbiornik Wód Podziemnych
9. IUNG – Instytut Uprawy Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach
10. JCW – Jednolite części wód
11. JCWP – Jednolite części wód powierzchniowych
12. JCWPd – Jednolite części wód podziemnych
13. JST – Jednostka/Jednostki samorządu terytorialnego
14. MŚ – Ministerstwo Środowiska
15. NFOŚiGW – Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej
16. NIK – Najwyższa Izba Kontroli
17. NPPDL – Narodowy Program Przebudowy Dróg Lokalnych
18. OChK – Obszar Chronionego Krajobrazu
19. OZE – Odnawialne źródła energii
20. Q - Czwartorzęd
21. PK – Park krajobrazowy
22. PM_{2.5} – Pył zawieszony o średnicy cząstek do 2,5 µm
23. PM₁₀ – Pył zawieszony o średnicy cząstek do 10 µm
24. PN – Park Narodowy
25. PROW – Program Rozwoju Obszarów Wiejskich
26. POliŚ – Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020
27. Program – Program Ochrony Środowiska
28. PSH – Państwowa Służba Hydrogeologiczna
29. PZRP – Plan Zarządzaniem Ryzykiem Powodziowym
30. SMART – Zasada Skonkretyzowane-Mierzalne-Akceptowalne-Realne-Terminowe
31. Tr - Trzeciorzęd
32. UE – Unia Europejska
33. WFOŚiGW – Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

- 34. WIOŚ – Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska
- 35. WPF – Wieloletnia Prognoza Finansowa
- 36. WWA – wielopierścieniowe węglowodory aromatyczne
- 37. ZDR – Zakład o dużym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej
- 38. ZZR – Zakład o zwiększonym ryzyku wystąpienia awarii przemysłowej

2. WSTĘP

2.1. Podstawa prawna i cel opracowania

Ochrona środowiska naturalnego wraz z odpowiednią dbałością o życie mieszkańców jest obowiązkiem gminy, a cel ten powinien wynikać z harmonijnie prowadzonej polityki ekologicznej, zgodnej z przyjętymi dokumentami strategicznym na danym obszarze. Efektywność działań zależy od przyjętych kierunków i rozwiązań, a także współpracy pomiędzy podmiotami i jednostkami samorządu terytorialnego - szczególnie w obszarach, w których przewidywane są zagrożenia środowiskowe lub na terenach ochrony przyrodniczej. Niezbędne jest więc przyjęcie dokumentu zarządzania strategicznego, który określi zadania dla wszystkich podmiotów korzystających z zasobów i mających swój udział w ochronie środowiska.

Niniejszy dokument został sporządzony przy współpracy z Urzędem Gminy z wykorzystaniem danych przekazanych przez instytucje, podmioty i przedsiębiorstwa działające na terenie gminy.

Głównym i nadrzędnym celem opracowania Programu Ochrony Środowiska jest weryfikacja podjętych działań wraz z aktualną oceną stanu środowiska, w porównaniu do zakładanych efektów, a także uaktualnienie celów polityki ekologicznej zapewniającej bezpieczeństwo wszystkich komponentów środowiska naturalnego z zachowaniem zasady zrównoważonego rozwoju gospodarczego i społecznego. W Programie Ochrony Środowiska wskazany został sposób realizacji założeń na terenie gminy, zgodnie z wytyczonymi priorytetami ekologicznymi, a także z wyszczególnieniem działań krótkoterminowych do roku 2026 jak i działań długoterminowych w perspektywie do 2030 roku, zgodnymi z celami ustalonymi w strategiach, programach i dokumentach programowych szczebla międzynarodowego i krajowego. Opracowany dokument wyznacza również harmonogram działań w oparciu o wszystkie komponenty środowiska naturalnego, wraz z aspektami finansowymi realizacji proponowanych inwestycji i koncepcją prowadzenia monitoringu, a także aktualizacji założeń. Istotnym celem jest również włączenie społeczeństwa na etapie kreowania dokumentu, a następnie przy jego realizacji i ewaluacji podjętych działań. Przyczyni się to do uspołecznienia procesu, a tym samym spełni edukacyjną rolę dokumentu.

2.2. Metodyka opracowania

Metodyka opracowania Programu bazowała na prostocie, zwięzłości i jak najefektywniejszym ujęciu wykorzystanych danych w postaci tabel i rysunków, co pozwala na łatwiejszy odbiór

i większe zrozumienie, a tym samym na szerszy zasięg oddziaływania. Dokument został opracowany zgodnie z celami przedstawionymi w dokumentach strategicznych i programowych z uwzględnieniem założonych ram czasowych dla podejmowanych działań i kierunków rozwoju - w oparciu o wiarygodne i aktualne, w momencie powstawania, dane statystyczne i pomiarowe. Źródłem metodologii opracowania dokumentu były Wytyczne do opracowania wojewódzkich, powiatowych i gminnych programów ochrony środowiska, które przygotowało i opublikowało Ministerstwo Środowiska 2 września 2015 roku.

Przedstawione w Programie cele rozwoju zostały sporządzone zgodnie z zasadą SMART pozwalającą na określenie jak najbardziej konkretnych kierunków działania, których wykonanie jest mierzalne, akceptowalne i realne do osiągnięcia dla osób i podmiotów. Wskazuje także terminy, w których powinny zostać ukończone. Zastosowany przy tworzeniu opracowania, został również model DPSIR, w którym określone zostały warunki występujące na analizowanym obszarze wraz z opisem wywieranych przez nie presji środowiskowych, a także oceną obecnego stanu środowiska i jego wpływu na warunki społeczno-gospodarcze. Model DPSIR wskazuje również reakcję poprzez utworzoną politykę ekologiczną oddziaływującą i kształtującą wszystkie elementy modelu. Przyjęta metodyka pokazuje wzajemną sieć powiązań i interakcji wszystkich komponentów środowiska oraz określa dynamizm zmian występujący w otaczającej rzeczywistości.

2.3. Struktura opracowania

Dokument został sporządzony zgodnie z wytycznymi Ministerstwa Środowiska i przyjętymi zasadami wewnętrznymi pozwalającymi na uzyskanie ujednoczonego i przejrzystego opracowania, w którym zawarto:

1. Wykaz wykorzystanych skrótów wraz z rozwinięciem i wyjaśnieniem.
2. Wstęp zawierający podstawę prawną, cel i metodykę tworzenia opracowania, a także opis struktury dokumentu, zgodność ze strategicznymi dokumentami i charakterystykę realizacji założeń przedstawionych w dotychczas obowiązującym programie ochrony środowiska.
3. Streszczenie w języku niespecjalistycznym pozwalające na pełne zrozumienie dokumentu przez wszystkich potencjalnych odbiorców.
4. Ocenę aktualnego stanu środowiska, w którym zawarto również charakterystykę gmin, charakterystykę, stanu środowiska, którą podzielono na dziesięć obszarów interwencyjnych:
  - a. ochrona klimatu i jakości powietrza,
  - b. zagrożenia hałasem,

- c. pola elektromagnetyczne,
- d. gospodarowanie wodami,
- e. gospodarka wodno-ściekowa,
- f. zasoby geologiczne,
- g. gleby,
- h. gospodarka odpadami i zapobieganie powstawaniu odpadów,
- i. zasoby przyrodnicze,
- j. zagrożenia poważnymi awariami,

dla których sporządzona została analiza SWOT, będąca podsumowaniem każdego obszaru, a także dla których uwzględniono zagadnienia horyzontalne: adaptację do zmian klimatu, nadzwyczajne zagrożenia środowiska, działania edukacyjne oraz (IV) monitoring środowiska.

5. Cele ochrony środowiska w oparciu o wydzielone obszary interwencyjne wymagające reakcji wraz z działaniami pozwalającymi na osiągnięcie zakładanych efektów i harmonogramem rzeczowo-finansowym uwzględniającym finansowanie zewnętrzne i własne gminy.
6. System realizacji programu ochrony środowiska, w którym zawarta została współpraca z interesariuszami, zarządzanie i monitoring, a także ewaluacja wyników wraz z raportowaniem i aktualizacją.

2.4. Spójność z dokumentami strategicznymi i programowymi

Istotną cechą, przy tworzeniu programów ochrony środowiska, jest zachowanie spójności z zapisami nadrzędnych dokumentów strategicznych określającymi strategię zrównoważonego rozwoju kraju, jak i wizję bezpieczeństwa energetycznego, a także z zapisami dokumentów sektorowych sporządzonych dla odpowiednich obszarów interwencyjnych środowiska i opracowań o charakterze programowym na szczeblu województwa, powiatu i gminy. Zgodność z dokumentami pozwala na osiągnięcie zakładanych regionalnych celów rozwojowych poprzez zintegrowaną współpracę podmiotów o różnych kompetencjach środowiskowych. Pozwala również pozyskać środki finansowe ze źródeł zewnętrznych, które warunkowane są podejmowaniem działań zgodnych z kierunkami wskazanymi w dokumentach szczebla krajowego bądź wojewódzkiego. Program jest spójny z zapisami i celami kierunkowymi dokumentów:

1. Strategia Zrównoważona Europa 2030.

2. Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 r.
3. Polityka Energetyczna Polski do 2040 roku.
4. Polityka Wodna państwa do roku 2030.
5. Program Wodno-Środowiskowy Kraju.
6. Projekt Narodowej Strategii Gospodarowania Wodami 2030.
7. Ramowa Dyrektywa Wodna.
8. Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2030.
9. Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032.
10. Narodowy Program Rozwoju Gospodarki Niskoemisyjnej.
11. Krajowa Strategia Ochrony i Umiarkowanego Użytkowania Różnorodności Biologicznej.
12. Krajowy Plan Działania w zakresie Energii ze Źródeł Odnawialnych.
13. Narodowa Strategia Edukacji Ekologicznej.
14. Długookresowa Strategia Rozwoju kraju, Polska 2030, Trzecia fala nowoczesności.
15. Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju.
16. Strategia rozwoju transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku).
17. Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa 2030.
18. Strategia „Sprawne i Nowoczesne Państwo 2030”.
19. Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2030.
20. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.
21. Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030.
22. Polityka Ekologiczna Państwa 2030.
23. Strategia Rozwoju Województwa śląskiego do 2030 roku.
24. Program Ochrony Środowiska Województwa Śląskiego.
25. Programy Ochrony Powietrza dla Województwa Śląskiego.

2.5. Zgodność Programu Ochrony Środowiska z krajowymi dokumentami strategicznymi

2.5.1. Polityka ekologiczna państwa 2030

Kierunkami wyznaczonymi przez „Politykę ekologiczną Polski” utworzoną w 2019 roku są:

1. W ramach celu szczegółowego Środowisko i zdrowie. Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego:
  - a) zrównoważone gospodarowanie wodami, w tym zapewnienie dostępu do czystej wody dla społeczeństwa i gospodarki,
  - b) likwidacja źródeł emisji zanieczyszczeń powietrza lub istotne zmniejszenie ich oddziaływania,
  - c) ochrona powierzchni ziemi, w tym gleb,
  - d) przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska oraz zapewnienie bezpieczeństwa biologicznego, jądrowego i ochrony radiologicznej.
2. W ramach celu szczegółowego Środowisko i gospodarka. Zrównoważone gospodarowanie zasobami środowiska:
  - a) zarządzanie zasobami dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, w tym ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazu,
  - b) wspieranie wielofunkcyjnej i trwale zrównoważonej gospodarki leśnej,
  - c) gospodarka odpadami w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym,
  - d) zarządzanie zasobami geologicznymi poprzez opracowanie i wdrożenie polityki surowcowej państwa,
  - e) wspieranie wdrażania ekoinnowacji oraz upowszechnianie najlepszych dostępnych technik bat.
3. W ramach celu szczegółowego Środowisko i klimat. Łagodzenie zmian klimatu i adaptacja do nich oraz zapobieganie ryzyku klęsk żywiołowych:
  - a) przeciwdziałanie zmianom klimatu i adaptacja do nich.
4. W ramach celu horyzontalnego Środowisko i edukacja. Rozwijanie kompetencji (wiedzy, umiejętności i postaw) ekologicznych społeczeństwa:
  - a) edukacja ekologiczna, w tym kształtowanie wzorców zrównoważonej konsumpcji.
5. W ramach celu horyzontalnego Środowisko i administracja. Poprawa efektywności funkcjonowania instrumentów ochrony środowiska:
  - a) usprawnienie systemu kontroli i zarządzania ochroną środowiska oraz doskonalenie systemu finansowania.

Rolą Polityki jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego Polski oraz wysokiej jakości życia dla wszystkich mieszkańców. Wzmacnia działania rządu polegające na budowie innowacyjnej gospodarki z zachowaniem zasad zrównoważonego rozwoju. Polityka ekologiczna państwa 2030 będzie stanowiła podstawę do inwestowania środków europejskich z perspektywy finansowej na lata 2021–2027. Strategia wspiera także realizację celów i zobowiązań Polski na szczeblu międzynarodowym, w tym na poziomie unijnym oraz ONZ, szczególnie w kontekście celów polityki klimatyczno-energetycznej UE do 2030 oraz celów zrównoważonego rozwoju ujętych w Agendzie 2030.

2.5.2. Strategia Ochrony Przyrody Województwa Śląskiego do roku 2030

Strategia Ochrony Przyrody, Województwa Śląskiego do roku 2030, zwana dalej SOP, uchwalona została Uchwałą Sejmiku Województwa Śląskiego Nr IV/28/2/2012 z 12 listopada 2012. Wizja wskazana powyższym dokumentem zakłada, iż województwo śląskie będzie:

- Miejscem o wyróżniających walorach krajobrazowych i przyrodniczych, w którym bogactwo zasobów, użytkowane w sposób zrównoważony i skutecznie chronione, stworzy lepszą jakość życia i zdrowia człowieka;
- Regionem zrównoważonego rozwoju, w którym wysoka świadomość przyrodnicza mieszkańców przyczyni się do utrwalenia nowego wizerunku województwa śląskiego;
- Regionem o sprawnym systemie zarządzania komponentami środowiska przyrodniczego i przestrzeni.

Aby rozwój województwa, był zgodny z założoną wizją, wskazano odpowiednie cele strategiczne i określono w nich kierunki działań. W trakcie prac nad niniejszym Programem Ochrony Środowiska, przygotowano propozycje projektów, które z założenia mają wpisywać się w następujące cele strategiczne i związane z nimi kierunki działań:

1. II. CEL STRATEGICZNY: Zachowanie i ochrona obszarów o wysokich walorach krajobrazowych oraz powstrzymanie degradacji krajobrazu i przywracanie ładu przestrzennego;
  - a) II.2. Zrównoważone użytkowanie przestrzeni, powstrzymanie nieoszczędnego, degradującego krajobraz zagospodarowania przestrzeni oraz rewitalizacja obszarów zdegradowanych;
2. III. CEL STRATEGICZNY: Zintegrowany system zarządzania środowiskiem przyrodniczym i przestrzenią;
  - a) III.5. Wspieranie zmian organizacyjno-prawnych w zakresie ochrony i umiarkowanego użytkowania różnorodności biologicznej i georóżnorodności, ochrony krajobrazu oraz gospodarowania przestrzenią;

- IV. CEL STRATEGICZNY: Wysoki poziom świadomości ekologicznej i holistycznej wiedzy o przyrodzie i krajobrazie oraz zaangażowania mieszkańców województwa śląskiego w ich ochronę;
  - a) V.4. Wysoki poziom aktywności społecznej i instytucjonalnej na rzecz ochrony przyrody i krajobrazu.

2.6. Zgodność Programu Ochrony Środowiska z dokumentami strategicznymi powiatu

2.6.1. Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Gliwickiego na lata 2022-2026 z perspektywą do roku 2030

Zgodnie z ustawą Prawo ochrony środowiska jednostki samorządu terytorialnego zobligowane są do realizacji polityki ochrony środowiska, uwzględniając przy tym cele strategiczne programów i dokumentów nadrzędnych. Wypełnienie zobowiązań powiatu realizowane jest w oparciu o program ochrony środowiska, którego opracowanie należy do jego zadań. Przy tworzeniu dokumentu ważne jest jego uspołecznienie, dając możliwość inicjatywy mieszkańcom. Sam dokument służy prawidłowemu prowadzeniu polityki ochrony środowiska w powiecie. Współpraca pomiędzy samorządami na różnych szczeblach oraz współpraca z podmiotami gospodarczymi ma kluczowe znaczenie dla pozytywnego wyniku podjętych prac.

Program Ochrony Środowiska dla Powiatu Gliwickiego na lata 2022-2026 z perspektywą do roku 2030” ma za zadanie dokonanie oceny aktualnego stanu środowiska, wskazanie celów niezbędnych do realizacji aby dążyć do jego poprawy oraz zbudowanie systemu realizacji zapisów przedmiotowego dokumentu. Został przyjęty uchwałą nr XLII/388/2022 Rady Powiatu Gliwickiego z 22 września 2022 roku.

Zajmuje się on dziesięcioma obszarami interwencji:

- ochroną klimatu i jakością powietrza,
- zagrożeniem hałasem,
- polami elektromagnetycznymi,
- gospodarowaniem wodami,
- gospodarką wodno-ściekową,
- zasobami geologicznymi,
- glebami,
- gospodarką odpadami i zapobieganiem powstawaniu odpadów,

- zasobami przyrodniczymi, w tym leśnymi
- zagrożeniami poważnymi awariami.

Wskazane w nim kierunki oraz cele związane z obszarem: ochroną klimatu i jakością powietrza są spójne z kierunkami i planowanymi inwestycjami określonymi w ramach Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Pilchowice. Zgodnie z dokumentem zakładają one poprawę jakości powietrza. W ramach tego kierunku zaplanowano realizację następujących zadań:

1. W zakresie zmniejszenia emisji zanieczyszczeń do atmosfery:
  - a. Kierunek interwencji: Skuteczne wdrażanie planów i programów służących ochronie powietrza w skali lokalnej i wojewódzkiej poprzez osiągnięcie zakładanych efektów ekologicznych. Określone zadania:
    - Opracowanie programu ochrony powietrza wraz z weryfikacją zakładanych efektów;
    - Opracowanie i wdrażanie planów gospodarki niskoemisyjnej lub programów ograniczania niskiej emisji w skali lokalnej;
    - Realizacja zadań monitoringowych jakości powietrza w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska;
  - b. Kierunek interwencji: Wdrożenie mechanizmów ograniczających negatywny wpływ transportu na jakość powietrza poprzez efektywną politykę transportową do poziomu niepowodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza. Zadania:
    - Budowa, przebudowa i modernizacja dróg gminnych, powiatowych, wojewódzkich i krajowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą;
    - Rozwój komunikacji publicznej w oparciu o nowoczesny niskoemisyjny tabor autobusowy oraz stworzenie zintegrowanego systemu komunikacji mającego na celu przesiadkę z indywidualnych samochodów na rzecz transportu zbiorowego;
  - c. Kierunek interwencji: Sukcesywna redukcja emisji zanieczyszczeń z sektora komunalno-bytowego do poziomu niepowodującego negatywnego oddziaływania na jakość powietrza. Zadania:
    - Realizacja działań z zakresu ograniczania emisji ze źródeł spalania o małej mocy do 1MW poprzez wymianę systemów grzewczych na niskoemisyjne oraz poprzez montaż filtrów na kominkowych ograniczających emisję,
    - Realizacja. planów kompleksowej termomodernizacji budynków użyteczności publicznej.

- d. Kierunek interwencji: Wdrożenie mechanizmów motywujących do implementacji nowoczesnych rozwiązań w przemyśle skutkujących redukcją emisji substancji zanieczyszczających. Zadania:
- Prowadzenie regularnych kontroli przestrzegania przepisów prawnych i zapisów pozwoleń w podmiotach gospodarczych,
  - Realizacja inwestycji mających na celu ograniczenie emisji substancji zanieczyszczających z instalacji energetycznych i przemysłowych, oraz ograniczających szczególnie „niską emisję” oraz emisję niezorganizowaną. Realizacja inwestycji w zakresie produkcji paliw niskoemisyjnych i biopaliw.
- e. Kierunek interwencji: Wzmocnienie systemu edukacji ekologicznej społeczeństwa skierowanej na promocję postaw służących ochronie powietrza. Zadania:
- Rozwój systemu informacyjnego dotyczącego monitoringu jakości powietrza i stanu jakości powietrza w skali lokalnej,
  - Prowadzenie kampanii edukacyjnych mających na celu wskazywanie prawidłowych postaw odnośnie ochrony powietrza, a także środków ostrożności odnośnie negatywnych skutków złej jakości powietrza,
  - Prowadzenie działań kontrolnych w zakresie zakazu spalania odpadów w indywidualnych systemach grzewczych jako element zmian w świadomości społeczeństwa oraz środek prewencyjny.
- f. Kierunek interwencji: Wzmocnienie systemu wykorzystania odnawialnych źródeł energii w skali Powiatu Gliwickiego. Zadania:
- Realizacja inwestycji w odnawialne źródła energii na terenie powiatu gliwickiego;
  - Aktualizacja założeń do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe z określeniem możliwości wykorzystania odnawialnych źródeł energii.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pilchowice jest zbieżny z Programem Powiatu pod względem kierunków przewidywanych działań.

2.6.2. Kierunki Strategicznego Rozwoju Powiatu Gliwickiego w perspektywie roku 2035

Dokument pn. „Kierunki Strategicznego Rozwoju Powiatu Gliwickiego w perspektywie roku 2035”, jest dokumentem operacyjno-wdrożeniowym, który powstał zgodnie z ustawą z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

Program został podjęty przez Radę Powiatu Gliwickiego 16 grudnia 2021 roku. Zadania rozwojowe założone do 2035 roku wpisują się w ramy innych dokumentów strategicznych, przede wszystkim w Strategię Rozwoju Województwa Śląskiego.

Zgodnie z założeniami Strategii wszystkie zadania inwestycyjne, realizowane przez Powiat Gliwicki, mają przyczynić się do osiągnięcia następujących celów Strategii:

1. C1. Przemiany powiatu gliwickiego inspirowane i dynamizowane przez mieszkańców.
  - a. C1.1. Mieszkańcy uczestnikami procesu kształtowania i realizacji polityki rozwoju powiatu.
  - b. C1.2. Społeczność lokalna zintegrowana wokół tradycji i wspólnej przyszłości powiatu.
  - c. C1.3. otwarcie mieszkańców na otoczenie i zdolność do funkcjonowania we współczesnym świecie.
2. C2. Oryginalne walory powiatu tworzące unikatową jakość życia mieszkańców.
  - a. C2.1. Wysoka jakość przestrzeni powiatu.
  - b. C2.2. Unikatowość i wysoka jakość walorów przyrodniczych.
  - c. C2.3. Usługi społeczne wspierające funkcjonowanie mieszkańców w powiecie.
  - d. C2.4. Dogodne warunki do osiedlania się w powiecie nowych mieszkańców.
  - e. C2.5. Spójność transportowa i powiązania komunikacyjne powiatu z Gliwicami i GZM.
3. C3. Solidne fundamenty dla rozwoju gospodarczego powiatu i społeczności lokalnej.
  - a. C3.1. Dostępność wykwalifikowanych kadr podnosząca atrakcyjność biznesową powiatu.
  - b. C3.2. Przedsiębiorczość mieszkańców zagospodarowująca walory i potencjały powiatu.
  - c. C3.3. Wysoka atrakcyjność biznesowa powiatu.
  - d. C3.4. Sprawna i efektywna administracja publiczna.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pilchowice wykazuje zbieżność ze Strategią w zakresie celów strategicznych: C2.1. Wysoka jakość przestrzeni powiatu oraz C2.2. Unikatowość i wysoka jakość walorów przyrodniczych.

2.7. Zgodność z dokumentami strategicznymi gminy

2.7.1. Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Pilchowice

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Pilchowice uchwaliła Rada Gminy Pilchowice dnia 24 listopada 2016 roku uchwałą nr XXVIII/240/16. Głównym celem studium jest określenie polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego poprzez ustalenie kierunków rozwoju oraz lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego gminy na podstawie rozpoznanych uwarunkowań zewnętrznych i wewnętrznych. Studium nie jest aktem prawa miejscowego, jednak jego ustalenia są wiążące dla organów gminy przy sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Studium jest narzędziem koordynacji czasowej i przestrzennej podejmowanych przez samorząd decyzji w sprawie sporządzania planów miejscowych i działalności inwestycyjnej, płaszczyzną wprowadzania zadań rządowych i samorządowych służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych, zapisanych w planie zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleń programów o których mowa w art. 48 ust. 1 w/w ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym z dnia 27 marca 2003 roku.

Studium opiera się na dwóch elementach: opisie uwarunkowań i kierunkach zagospodarowania przestrzennego.

Wskazane kierunki oraz wytyczne dotyczące źródeł ogrzewania są spójne z kierunkami i planowanymi inwestycjami określonymi w ramach Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Pilchowice.

2.7.2. Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Pilchowice

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Pilchowice wynika z konieczności wywiązania się Polski z przyjętych przez Komisję Europejską ustaleń i zobowiązań dotyczących pakietu klimatyczno-energetycznego z 2008 r., którego podstawowe cele dotyczą:

- redukcja emisji CO₂ o 55 % w roku 2030 w porównaniu do 1990 r.,
- wzrost zużycia energii ze źródeł odnawialnych w UE do 32% w 2040 r.,
- zwiększenie efektywności energetycznej w roku 2030 o 32,5%.

PGN ma na celu przedstawić możliwe do wykonania przedsięwzięcia, które umożliwią zmianę struktury obecnie zużywanych nośników energii na bardziej przyjazne środowisku, co w efekcie przyczyni się do redukcji emisji szkodliwych substancji do atmosfery. Dodatkowo

przewiduje się wzrost wykorzystania instalacji odnawialnych źródeł energii i ich dalszą promocję. Powyższe perspektywy prac wpisują się w politykę energetyczną i ekologiczną Gminy Pilchowice.

Celem niniejszego opracowania jest analiza zakresu możliwych do realizacji przedsięwzięć, których wcielenie w życie skutkować będzie zmianą struktury używanych nośników energetycznych oraz zmniejszeniem zużycia energii, czego konsekwencją ma być stopniowe obniżanie emisji gazów cieplarnianych (CO₂) na terenie Gminy Pilchowice.

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pilchowice jest komplementarny z PGN w zakresie przyjętych założeń zmierzających do:

- ochrony powietrza (redukcja emisji CO₂ do atmosfery),
- ochrony zasobów naturalnych (racjonalna gospodarka zasobami nieodnawialnymi, w tym paliwami energetycznymi oraz ograniczenie negatywnego wpływu na obciążenie środowiska naturalnego, poprzez zmniejszenie emisji zanieczyszczeń).

2.7.3. Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego Gminy Pilchowice

Miejscowe Plany Zagospodarowania Przestrzennego zawierają zasady ochrony i kształtowania ładu przestrzennego, a także wyznaczają kierunki polityki przestrzennej i urbanizacyjnej Gminy. Ponadto w Planach zapisane są również zasady ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego.

Program Ochrony Środowiska wykazuje spójność z zapisami Miejscowych Planów w zakresie przestrzegania zasad zrównoważonego rozwoju z uwzględnieniem środowiska przyrodniczego przy planowanej zabudowie, a także wprowadzeniu ograniczeń w użytkowaniu terenu przy ciekach wodnych, kanałach i rowach melioracyjnych.

2.8. Realizacja inwestycji z zakresu ochrony środowiska w Gminie Pilchowice w latach 2018-2021

Gmina Pilchowice w ostatnich latach realizowała inwestycje przyczyniające się do poprawy stanu środowiska naturalnego i wszystkich jego komponentów.

Należały do nich:

W roku 2018:

W 2018 roku inwestowano w infrastrukturę drogową, co skutkowało poprawą bezpieczeństwa, natomiast inwestycje kubaturowe, dotyczące głównie budynków oświatowych z jednej strony poprawiały warunki do nauczania jednocześnie przynosiły efekty antysmogowe.

1. Inwestycje drogowe:
  - a. Przebudowa dróg gminnych: ul. Cicha- Zalesie w Nieborowicach (etap III), odnóg ul. Krywałdzkiej w Nieborowicach, ul. Polnej w Wilczy, ul. Dworcowej w Stanicy, ul. Karola Miarki w Wilczy, ul. L. Miki w Żernicy, ul. Wiejskiej w Leboszowicach, ul. Bażantów i ul. Sportowej w Stanicy;
  - b. Remonty w obrębach dróg: remont ciągu pieszo-jezdnego ul Barbórki w Pilchowicach, ul. Krywałdzkiej w Nieborowicach, ul. Bierawka w Pilchowicach, ul. Leśna w Pilchowicach, ul. Kwiatowej w Żernicy, ul. Świerkowej, ul. Sosnowej i ul. Wierzbowej w Nieborowicach;
  - c. Remont drogi rowerowej w Pilchowicach;
  - d. Pomoc finansowa dla Powiatu Gliwickiego i Województwa Śląskiego na realizację zadań związanych z przebudową infrastruktury drogowej na drogach powiatowych i wojewódzkich
2. Zrealizowano kompleksową termomodernizację budynków użyteczności publicznej Gminie Pilchowice, w tym:
  - a. Termomodernizację budynku szkoły podstawowej w Zespole Szkolno-Przedszkolnym Pilchowicach, w ramach której wykonano docieplenie przegród zewnętrznych, wykonano wentylację mechaniczną z odzyskiem ciepła, wymianę instalacji c.o., wymianę systemu ogrzewania sali gimnastycznej, montaż instalacji fotowoltaicznej składającej się z 32 modułów PV o mocy 8 kWp, remont pomieszczeń;

- b. Termomodernizację budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Stanicy, w ramach której wykonano termomodernizację dachu nad szkołą oraz salą gimnastyczną, termomodernizację ścian zewnętrznych nadziemna, montaż nowej stolarki okiennej w Sali gimnastycznej, wykonanie izolacji przeciwwodnej/przeciwwilgociowej oraz termomodernizacji ścian fundamentowych, wymianę źródeł światła na ledowe, zmianę źródła ciepła na kocioł na biopaliwo typu pellet wraz z wymianą instalacji c.o. wraz z grzejnikami w całym budynku, montaż instalacji fotowoltaicznej składającej się z 73 modułów PV o mocy 99,49 kWp, remont pomieszczeń;
  - c. Termomodernizację budynku OSP Stanica – etap I. W ramach tego etapu inwestycji wykonano remont sanitariatów w budynku OSP wraz z wyposażeniem;
  - d. Dostawę i montaż klimatyzatorów w Domu Kultury w Wilczy oraz modernizacja kotłowni. W ramach tego zadania zamontowano klimatyzatory w Sali biesiadnej, zmodernizowano kotłownię i uszczelniono przewód kominowy;
  - e. Termomodernizację budynku OSP Pilchowice – etap II. W ramach inwestycji dokonano wymiany okien i parapetów w całym budynku oraz drzwi wejściowych.
3. W roku 2018 Gmina Pilchowice w ramach Programu Ograniczenia Niskiej Emisji (II transza etapu VI i I transza etapu VII) udzieliła dotacji na wymianę 122 źródeł ciepła i montaż 4 instalacji solarnych.
4. W 2018 r. Gmina Pilchowice realizowała szereg projektów dofinansowanych ze środków krajowych i unijnych, w tym:
- a. Projekt pn. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Gminie Pilchowice” dofinansowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 oraz budżetu Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii w ramach Metropolitalnego Funduszu Spójności. W ramach projektu wykonano:
    - termomodernizację budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Stanicy, w tym termomodernizację dachu, ścian, montaż stolarki okiennej, wymianę źródeł światła na ledowe, zmianę źródeł ciepła na kocioł na biopaliwo typu pellet wraz z wymianą instalacji c.o., montaż instalacji fotowoltaicznej składającej się z 73 modułów PV o mocy 99,49 KWp;
    - termomodernizację budynku Zespołu Szkolno-Przedszkolnego w Pilchowicach, w tym: docieplenie, zmianę wentylacji Sali gimnastycznej

na mechaniczną z odzyskiem ciepła, zmianę systemu ogrzewania Sali gimnastycznej, wymianę instalacji c.o., montaż instalacji fotowoltaicznej składającej się z 32 modułów PV o mocy 8 kWp.

W roku 2019:

W 2019 roku inwestowano w infrastrukturę drogową, priorytetowym zadaniem była przebudowa drogi wojewódzkiej 921, ponadto realizowano inwestycje kubaturowe.

1. Inwestycje drogowe:
  - a. Przebudowa dróg gminnych: ul. Brzozowej Żernicy, ul. Sportowej i ul. Bażantów w Stanicy, ul. Cicha-Zalesie w Nieborowicach, ul. Leśnej w Pilchowicach, ul. Wrzosowej w Żernicy;
  - b. Remonty w obrębach dróg: ul. Zalesie i ul. Polnej w Nieborowicach, ul. Powstańców i ul. Ogrodowej w Żernicy, ul. Wierzbowej i ul. Sosnowej w Nieborowicach, ul. Polnej, ul. Szkolnej, ul. Górniczej, ul. Skarbnika, ul. Barbórki, ul. Gwarków, ul. Sadowa w Pilchowicach;
  - c. Budowa centrów przesiadkowych w sołectwach Stanica, Żernica, Wilcza;
  - d. Utwardzenie dróg: ul. Leśników w Leboszowicach, ul. Rolników w Pilchowicach;
  - e. Budowa oświetlenia ulicznego, wiat przystankowych;
  - f. Pomoc finansowa dla Powiatu Gliwickiego i Województwa Śląskiego na realizację zadań związanych z przebudową infrastruktury drogowej na drogach powiatowych i wojewódzkich.
2. W ramach inwestycji kubaturowych wykonano m.in.:
  - a. Rozbudowę i termomodernizację budynku LKS „Wilki Wilcza, w tym budowę przyłącza kanalizacji sanitarnej;
  - b. Wymianę kotła c.o. w budynku Ośrodka Zdrowia w Pilchowicach – demontaż starego kotła i montaż nowego kotła podajnikowego na ekogroszek;
  - c. Budowę przyłącza gazu oraz wymianę kotła na kocioł gazowy w budynku Ośrodka Zdrowia w Żernicy;
  - d. Termomodernizację OSP Pilchowice,
  - e. Doświetlenie obiektu i terenu sportowego przy ul. Szkolnej w Pilchowicach, montaż 14 naświetlaczy LED;
3. W roku 2019 Gmina Pilchowice w ramach Programu Ograniczenia Niskiej Emisji (II transz etapu VII i I transza etapu VIII) udzieliła dotacji na wymianę 121 źródeł ciepła.

4. W roku 2019 Gmina Pilchowice realizowała 16 projektów dofinansowanych ze środków krajowych oraz unijnych. Spośród realizowanych projektów inwestycje przyczyniające się do poprawy stanu środowiska naturalnego to:
  - a. Projekt „Budowa centrów przesiadkowych w Gminie Pilchowice” w ramach Regionalnego programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020, poddziałanie 4.5.1. „Niskoemisyjny transport miejski oraz efektywne oświetlenie - ZIT”, projekt przewidywał budowę 3 centrów przesiadkowych w miejscowościach Stanica, Wilcza i Żernica jako miejsc integrujących transport autobusowy z ruchem rowerowym, pieszym oraz indywidualnym ruchem samochodowym;
  - b. Przebudowy dróg gminnych;
  - c. W ramach konkursu Powiat Przyjazny Środowisku z budżetu Powiatu Gliwickiego sfinansowano: „Piknik edukacji ekologicznej w Leboszowicach i 2 zadania polegające na zagospodarowaniu terenów zielonych.

2. W roku 2020:

1. Wykonano remonty dróg:
  - a. Przebudowa dróg gminnych:
    - ul. Sportowej i ul. Bażantów w Stanicy;
    - ul. Wysoka w Wilczy;
    - ul. Szkolnej, ul. Górniczej, ul. Skarbnika, ul. Barbórki, ul. Gwarków w Pilchowicach – przebudowa i odtworzenie nawierzchni po robotach kanalizacyjnych;
    - bocznej ul. Olchowej w Żernicy;
  - b. Remont dróg gminnych:
    - ul. Słonecznej w Żernicy;
    - bocznej ul. Gliwickiej w Żernicy;
    - bocznej ul. Trześniówka w Pilchowicach;
  - c. Budowa łącznika pomiędzy ul. Olchową a ul. Miki w Żernicy;
  - d. Budowa centrum przesiadkowego w Wilczy;
  - e. Budowa oświetlenia ulicznego w Pilchowicach i Żernicy;
  - f. W ramach pomocy finansowej dla Powiatu Gliwickiego i Województwa Śląskiego na realizację zadań związanych z przebudową infrastruktury drogowej na drogach powiatowych oraz realizacją dokumentacji projektowej dla drogi wojewódzkiej, przekazano środki na realizację następujących zadań:

- Projekt budowy chodnika i przebudowy drogi wojewódzkiej nr 921 na terenie Gminy Pilchowice;
  - Projekt budowy chodnika wzdłuż drogi powiatowej ul. Górniczej w Żernicy;
  - Przebudowa drogi powiatowej nr 2925S w Pilchowicach i budowa chodnika;
2. Inwestycje kubaturowe:
    - a. Rozbudowa i termomodernizacja budynku LKS „Wilki” Wilcza;
    - b. Termomodernizacja, modernizacja instalacji wodociągowej ZSP Wilcza;
  3. W ramach Programu Ograniczenia Niskiej Emisji (II transza etapu VIII i I transza etapu IX) Gmina Pilchowice udzieliła dotacji na realizację 154 inwestycji polegających na wymianie źródeł ciepła.
  4. W roku 2020 Gmina Pilchowice realizowała ponad 20 projektów, dla których pozyskano dofinansowanie zewnętrzne. Spośród realizowanych projektów inwestycje przyczyniające się do poprawy stanu środowiska naturalnego to:
    - a. Termomodernizacja Zespołu Szkolno – Przedszkolnego – projekt dofinansowany przez Górnośląsko-Zagłębiowską Metropolię w ramach Programu Działań na rzecz ograniczenia niskiej emisji w roku 2020;
    - b. Dotacja z budżetu Powiatu Gliwickiego w ramach konkursu Powiat Przyjazny Środowisku. W konkursie uzyskano środki na realizację zadań:
      - „Chrońmy kasztanowce w Kuźni Nieborowskiej”;
      - „Zagospodarowanie terenu znajdującego się przy centrum przesiadkowym w Stanicy” – w ramach którego dokonano nasadzeń roślin ozdobnych;
      - „Zagospodarowanie terenu zielonego za Domem Kultury w Żernicy” – w ramach którego uzupełniono nasadzenia drzew (tui) wzdłuż ogrodzenia.

W roku 2021:

Inwestycją o strategicznym dla Gminy znaczeniu była budowa oczyszczalni ścieków w Pilchowicach wraz z budową głównego kolektora do ulicy Dworcowej oraz odbudowa dróg.

1. Wykonano remonty dróg:
  - a. Budowa chodnika przy ul. Szkolnej w Pilchowicach;
  - b. Przebudowa drogi gminnej, ul. Dębowej w Nieborowicach;
  - c. Przebudowa nawierzchni na działce gminnej nr 857/79 - boczna ul. Gliwickiej w Pilchowicach;

- d. Przebudowa dróg gminnych ul. Majowa, ul. Szkolna, ul. Piaskowa w Pilchowicach;
  - e. Remont łącznika ulic Miki i Olchowej w Żernicy - naprawa drenażu;
  - f. Przebudowa zjazdu z drogi powiatowej na teren centrum przesiadkowego w Wilczy;
  - g. Przebudowa zjazdu na parking przy ul. Olchowej w Żernicy;
  - h. Awaryjny remont przepustu w drodze gminnej, bocznej ul. Miarki w Wilczy;
  - i. Remont drogi gminnej ul. Wiejskiej w Leboszowicach;
  - j. Przebudowa nawierzchni dróg gminnych, ul. Szkolna, ul. Górnicza, ul. Skarbnika, ul. Barbórki, ul. Gwarków w Pilchowicach;
  - k. Przebudowa drogi gminnej ul. Barbórki w Pilchowicach;
  - l. Remont chodnika przy ulicy Skarbnika w Pilchowicach;
  - m. Przebudowa drogi gminnej ul. Gliwicka w Wilczy;
  - n. Przebudowa drogi gminnej ul. Polna w Pilchowicach;
  - o. Montaż wiaty przystankowej przy ulicy Dworcowej w Pilchowicach;
  - p. Budowa oświetlenia ulicznego w Gminie Pilchowice;
  - q. W ramach pomocy finansowej na realizację zadań związanych z przebudową infrastruktury drogowej na drogach powiatowych, przekazano środki na realizację następujących zadań:
    - Projekt budowy chodnika wzdłuż drogi powiatowej ul. Górnicznej w Żernicy, planowane, zakończenie prac projektowych w roku 2022;
    - Przebudowa drogi powiatowej nr 2925S w Pilchowicach - budowa kanalizacji deszczowej dla zaprojektowanego ciągu pieszego wzdłuż drogi powiatowej nr 2925S w miejscowości Pilchowice i Leboszowice, etap V;
    - Budowa chodnika przy drodze powiatowej nr 2927S ul. Olchowa w Żernicy - etap III,
  - r. Przebudowa drogi powiatowej nr 2924S, ul. Górnicza w Stanicy – dokumentacja projektowa; planowane zakończenie prac projektowych w roku 2022;
2. Zrealizowano Inwestycje kubaturowe:
- a. Modernizacja kuchni w Zespole Szkolno - Przedszkolnym w Żernicy;
  - b. Rozbudowa i termomodernizacja budynku LKS "Wilki" Wilcza; wykonanie monitoringu, przyłącza energetycznego oświetlenia boiska, zakup wyposażenia
  - c. Wymiana pieca w budynku OSP Żernica - Zadanie polegało na demontażu starego kotła wraz z osprzętem oraz montaż nowego kotła z instalacją

- towarzystwą wraz z osprzętem - kocioł na pellet, dodatkowo zadanie obejmowało dostawę i montaż pompy c.o. oraz wykonanie niezbędnych prób szczelności instalacji;
- d. Termomodernizacja OSP Stanica - II etap;
  - e. Termomodernizacja budynku klubu sportowego LKS "VICTORIA" Pilchowice;
  - f. Wykonano dokumentację projektową:
    - Projekt termomodernizacji Zespołu Szkolno - Przedszkolnego w Wilczy - etap II (adaptacja kotłowni oraz wymiana pieca c.o.);
    - Aktualizacja projektu docieplenia elewacji wraz z projektem instalacji gazu i CO w budynku Rynek 13 w Pilchowicach, realizacja docelowa w roku 2022;
3. W 2021 roku Gmina Pilchowice w ramach Programu Ograniczenia Niskiej Emisji (II tranza etapu IX i I tranza etapu X) udzieliła dotacji na wymianę 203 źródeł ciepła.
4. W 2021 roku realizowano projekty z dofinansowaniem zewnętrznym:
- a. W ramach programu: RZĄDOWY FUNDUSZ POLSKI ŁĄD: PROGRAM INWESTYCJI STRATEGICZNYCH, Gmina uzyskała wsparcie a przebudowę 4 dróg gminnych ul. Lipowa i ul. Wielkopolska w Stanicy, ul. Wiejska w Leboszowicach, ul. Wrzosowa w Żernicy; planowany termin realizacji inwestycji to rok 2022;
  - b. W ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 – działanie 1.7.1 Gmina uzyskała dofinansowanie do działań termomodernizacyjnych realizowanych w ramach kompleksowej modernizacji budynku mieszkalnego wielorodzinnego przy ul. Dolna Wieś 64. Roboty budowlane w ramach projektu rozpoczęto w III kwartale 2021 r. i mają potrwać do końca 2023 r.;
  - c. W ramach Rządowego Funduszu Rozwoju Dróg w 2021 roku Gmina uzyskała dofinansowanie do realizacji inwestycji polegającej na kompleksowej przebudowie ul. Gliwickiej w Wilczy na odcinku o długości 1,176 km. Roboty budowlane w ramach projektu rozpoczęto w III kwartale 2021 r. i mają zakończyć się w roku 2022 r.;
  - d. Projekt pn. „Przebudowa dróg gminnych, ul. Majowa, ul. Szkolna, ul. Piaskowa w Pilchowicach” dofinansowany przez Górnośląsko-Zagłębiowską Metropolię w ramach Programu „Metropolitalny Fundusz Solidarności”. Projekt obejmował odtworzenie nawierzchni dróg po budowie kanalizacji sanitarnej wraz ze zjazdami i dojazdami, wykonanie odwodnienia na ul. Piaskowej i Majowej.

- e. Projekt pn. „Termomodernizacja budynku klubu sportowego LKS „Victoria” Pilchowice – etap I” - dofinansowany przez Górnośląsko-Zagłębiowską Metropolię w ramach Programu działań na rzecz ograniczania niskiej emisji w roku 2021. Projekt obejmował I etap przebudowy budynku klubowego LKS „Victoria” Pilchowice. W ramach etapu realizowane były działania termomodernizacyjne (m.in. izolacja i docieplenie ścian, remont schodów i balkonu, wymiana stolarki okiennej i drzwiowej, montaż instalacji fotowoltaicznej);
- f. Projekt pn. „Przebudowa nawierzchni dróg gminnych ul. Szkolna, ul. Górnicza, ul. Skarbnika, ul. Barbórki, ul. Gwarków w Pilchowicach dofinansowany ze środków Rządowego Funduszu Inwestycji Lokalnych (RFIL). Projekt był realizowany w latach 2020-2021. Dotyczy odbudowy dróg, w ciągu których realizowane były prace związane z budową kanalizacji sanitarnej.
- g. Dotacja z budżetu Powiatu Gliwickiego w ramach konkursu Powiat Przyjazny Środowisku, w ramach której uzyskano środki na realizację zadań:
  - „Jak chronić kasztanowce”, w ramach którego zakupiono tablicę informacyjną o treści proekologicznej oraz roślinę zieloną – wiąz camperdownii;
  - „Zagospodarowanie terenu zielonego przy boisku LKS „Wilki” Wilcza w sołectwie Wilcza”, w ramach którego dokonano nasadzeń roślin zielonych m.in. tuje, berberysy;
  - „Leboszowice w zgodzie z naturą”, w ramach którego zakupiono zbiornik na deszczówkę oraz uzupełniono nasadzenia roślin zielonych m.in. berberysy, hortensje.

W roku 2022:

- 1. Inwestycje drogowe:
  - a. Modernizacja nawierzchni gminnej drogi wewnętrznej (boczna ul. Leboszowskiej w Pilchowicach dz. Nr 1178/157);
  - b. Budowa odwodnienia ul. Lipowej i Kolejowej w Stanicy;
  - c. Przebudowa drogi gminnej - boczna ul. Rybnickiej w Wilczy;
  - d. Przebudowa drogi bocznej ul. Smolnickiej w Leboszowicach – etap I;
  - e. Modernizacja nawierzchni łącznika L. Miki - Olchowa w Żernicy (nakładka);
  - f. Odbudowa drogi pożarowej wokół terenu ZSP Pilchowice;
  - g. Przebudowa nawierzchni dróg gminnych ul. Lipowa i ul. Wielopolska w Stanicy, ul. Wiejska w Leboszowicach, ul. Wrzosowa w Żernicy;

- h. Zakup i montaż lamp w pasie drogowym dróg gminnych. Zadanie polegało na dostawie i montażu lampy oświetleniowej, hybrydowej LED w pasie drogowym drogi gminnej nr 629007S, ulica Sadowa w Pilchowicach;
  - i. Remont drogi gminnej ul. Granicznej w Nieborowicach;
  - j. Utwardzenie drogi gminnej ul. Dolna Wieś w Pilchowicach;
  - k. Przebudowa drogi gminnej ul. Gliwicka w Wilczy – etap I i III;
  - l. Przebudowa drogi gminnej ul. Polna w Pilchowicach;
  - m. Odwodnienie drogi gminnej ul. Gliwickiej w Wilczy;
  - n. Uporządkowanie gospodarki deszczowej i melioracyjnej, w tym wylotów drenarskich w ciągu ul. Gliwickiej w Wilczy;
  - o. Pomoc finansowa dla Powiatu Gliwickiego - ramach pomocy finansowej na realizację zadań związanych z przebudową infrastruktury drogowej na drogach powiatowych, przekazano środki na realizację następujących zadań:
    - Budowa chodnika w ciągu drogi powiatowej nr 2925S ul. Smolnicka w Leboszowicach;
    - Przebudowa skrzyżowania drogi powiatowej nr 2916S ul. Gliwickiej i Szafranka z drogami gminnymi nr 62904S ul. Powstańców Śląskich w Żernicy;
    - Budowa chodnika wraz z remontem nawierzchni drogi powiatowej nr 2926S ul. Górnicza w Żernicy;
    - Przebudowa drogi powiatowej nr 2924S, ul. Górnicza w Stanicy - dokumentacja projektowa; planowane zakończenie prac projektowych w roku 2023;
  - p. Wykonano dokumentacje projektowe dla zadań drogowych.
2. Inwestycje Kubaturowe:
- a. Termomodernizacja budynku OSP Żernica;
  - b. Wymiana pieca w budynku LKS w Stanicy. Zadanie polegało na demontażu starego kotła na węgiel wraz z osprzętem oraz montaż nowego kotła na pellet wraz z instalacją towarzyszącą w postaci bojlera z osprzętem;
  - c. Termomodernizacja budynku klubu sportowego LKS "VICTORIA" Pilchowice;
  - d. Kompleksowa modernizacja budynku wielorodzinnego zlokalizowanego przy ul. Dolna Wieś w Pilchowicach, w tym termomodernizacja
3. W 2022 roku Gmina Pilchowice w ramach Programu Ograniczenia Niskiej Emisji (II transza etapu X i I transza etapu XI) udzieliła dotacji na realizację 191 inwestycji dotyczących wymiany źródeł ciepła.

4. Projekty realizowane z dofinansowaniem zewnętrznym:
- a. „Przebudowa dróg gminnych: ul. Lipowa i ul. Wielopolska w Stanicy, ul. Wiejska w Leboszowicach, ul. Wrzosowa w Żernicy” W ramach programu: RZĄDOWY FUNDUSZ POLSKI ŁAD: PROGRAM INWESTYCJI STRATEGICZNYCH,
  - b. „Kompleksowa modernizacja budynku wielorodzinnego zlokalizowanego w Pilchowicach przy ul. Dolna Wieś 64” w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020 – działanie 1.7.1 Gmina uzyskała dofinansowanie do działań termomodernizacyjnych realizowanych w ramach kompleksowej modernizacji budynku Roboty budowlane w ramach projektu rozpoczęto w III kwartale 2021 r. i mają potrwać do II kwartału 2024 roku.
  - c. Projekt pod nazwą „Poprawa jakości powietrza poprzez zwiększanie udziału OZE w wytwarzaniu energii na terenie Gminy Pilchowice”. W listopadzie 2022 roku Gmina Pilchowice przystąpiła do projektu grantowego „Poprawa jakości powietrza poprzez zwiększanie udziału OZE w wytwarzaniu energii na terenie Gminy Pilchowice”. Celem projektu jest poprawa efektywności energetycznej, poprzez rozwój energetyki prosumenckiej i rozproszonej odnawialnej. Realizacja projektu pozwoli na zwiększenie udziału energii odnawialnej w bilansie energetycznym gminy, przyczyni się do poprawy jakości powietrza poprzez redukcję emisji zanieczyszczeń do powietrza. Projekt uzyskał dofinansowanie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Śląskiego na lata 2014-2020 i zakłada wykonanie 494 instalacji OZE (w tym pomp ciepła, instalacji fotowoltaicznych, pomp ciepła cwu oraz cwu+co, instalacji solarnych, kotłów na biomasę), wytwarzających energię energetyczną lub/i ciepłą w budynkach mieszkalnych będących własnością naszych mieszkańców. Realizacja projektu (w tym nabór uczestników projektu, podpisanie z nimi umów, rozliczenie grantów) będzie miała miejsce w 2023 r.¹

---

¹ Źródła: Raporty o stanie gminy za 2018, 2019, 2020, 2021 i 2022 r.

Poza działaniami podejmowanymi przez Władze Gminy Pilchowice, podmiotami, które mają wpływ na stan środowiska są również instytucje zewnętrzne. W tym celu wystosowane zostały pisma z prośbą o określenie realizowanych inwestycji mających wpływ na środowisko. Pisma zostały skierowane do:

- Podmiotów odpowiedzialnych i zarządzających drogami na terenie Gminy;
- Podmiotów odpowiedzialnych za utrzymanie lasów na terenie Gminy;
- Podmiotów odpowiedzialnych za utrzymanie infrastruktury wodnej na terenie Gminy,
- Podmiotów odpowiedzialnych za utrzymanie infrastruktury wodno-ściekowej oraz gospodarkę odpadami na terenie Gminy.

3. STRESZCZENIE OPRACOWANIA

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Pilchowice został sporządzony zgodnie z zapisami ustawy Prawo ochrony środowiska, a także dokumentami strategicznymi szczebla krajowego, wojewódzkiego i powiatowego. Nadrzędnym celem Programu jest przedstawienie i analiza obecnego stanu środowiska wraz z wyznaczeniem niezbędnych działań do realizacji w celu utrzymania dobrego stanu bądź poprawy istniejącego stanu.

W Programie ukazano charakterystykę Gminy wraz z demografią, infrastrukturą komunikacyjną i techniczną, w celu pokazania zmian zachodzących na omawianym obszarze, a także powiązań pomiędzy komponentami środowiskowymi i działaniami człowieka.

Struktura programu opiera się na wyznaczonych dziesięciu obszarach interwencyjnych, takich jak: ochrona klimatu i jakość powietrza atmosferycznego, klimat akustyczny, promieniowanie elektromagnetyczne, zasoby wodne, gospodarka wodno-ściekowa, zasoby geologiczne i kopaliny, warunki glebowe i ukształtowanie terenu, gospodarka odpadami, zasoby przyrodnicze, awarie przyrodnicze.

W każdym obszarze interwencyjnym określony został stan obecny wraz ze źródłami presji środowiskowych, a następnie przeprowadzona została analiza SWOT. Zastosowana metodyka, pokazujące wzajemne oddziaływanie i powiązanie pomiędzy obszarami interwencyjnymi, wraz ze wskazaniem źródeł negatywnego oddziaływania, pozwoliła na wyznaczenie kierunków interwencji wraz z celami strategicznymi.

Wyznaczone w Programie działania przedstawione zostały w harmonogramie z podziałem na zadania własne gminy i działania podmiotów zewnętrznych, których podjęcie jest niezbędne w celu zaprzestania degradacji środowiska wraz z długofalową poprawą jego stanu. Harmonogram przedstawia nie tylko ramy czasowe działań, ale i źródła ich finansowania.

Ostatnim elementem Programu jest przedstawienie systemu wdrażania i realizacji, w którym wskazano działania monitorujące wraz z koniecznością przeprowadzenia ewaluacji i aktualizacji.

4. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA GMINY, STAN ŚRODOWISKA I ZAGROŻENIA

4.1. Informacje ogólne

4.1.1. Charakterystyka gminy

4.1.1.1. Położenie gminy, podział administracyjny

Gmina Pilchowice jest gminą wiejską, zlokalizowaną w zachodniej części województwa śląskiego, w powiecie gliwickim. We wsi Pilchowice mieści się siedziba władz Gminy Pilchowice, a sama miejscowość leży na szlaku turystycznym „Szlak Husarii Polskiej”. Położona jest na Górnym Śląsku, w odległości ok. 14 km na południowy-zachód od Gliwic. Sąsiadują z nią gminy:

- Knurów,
- m. Gliwice,
- m. Rybnik,
- Sośnicowice,
- Kuźnia Raciborska,
- Czerwionka-Leszczyny.

Gmina obejmuje obszar o łącznej powierzchni 6 993 hektarów.

Obszar gminy podzielony jest na 7 sołectw: Kuźnia Nieborowska, Leboszowice, Nieborowice, Pilchowice, Stanica, Wilcza, Żernica.

Na terenie gminy znajduje się 7 miejscowości. Są to:

1. Wieś z siedzibą władz gminy: Pilchowice,
2. Miejscowości wiejskie: Kuźnia Nieborowska, Leboszowice, Nieborowice, Stanica, Wilcza, Żernica.

Według danych GUS² powierzchnia gminy posiada następujące przeznaczenie:

- grunty zabudowane i zurbanizowane razem – 471 ha, w tym:
  - a) tereny mieszkaniowe – 185 ha,
  - b) obszary przemysłowe – 18 ha,
  - c) tereny komunikacyjne – drogi – 183 ha

---

² Według danych GUS, BANK DANYCH LOKALNYCH, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/start>, data dostępu: 05.06.2023, dane za rok 2014

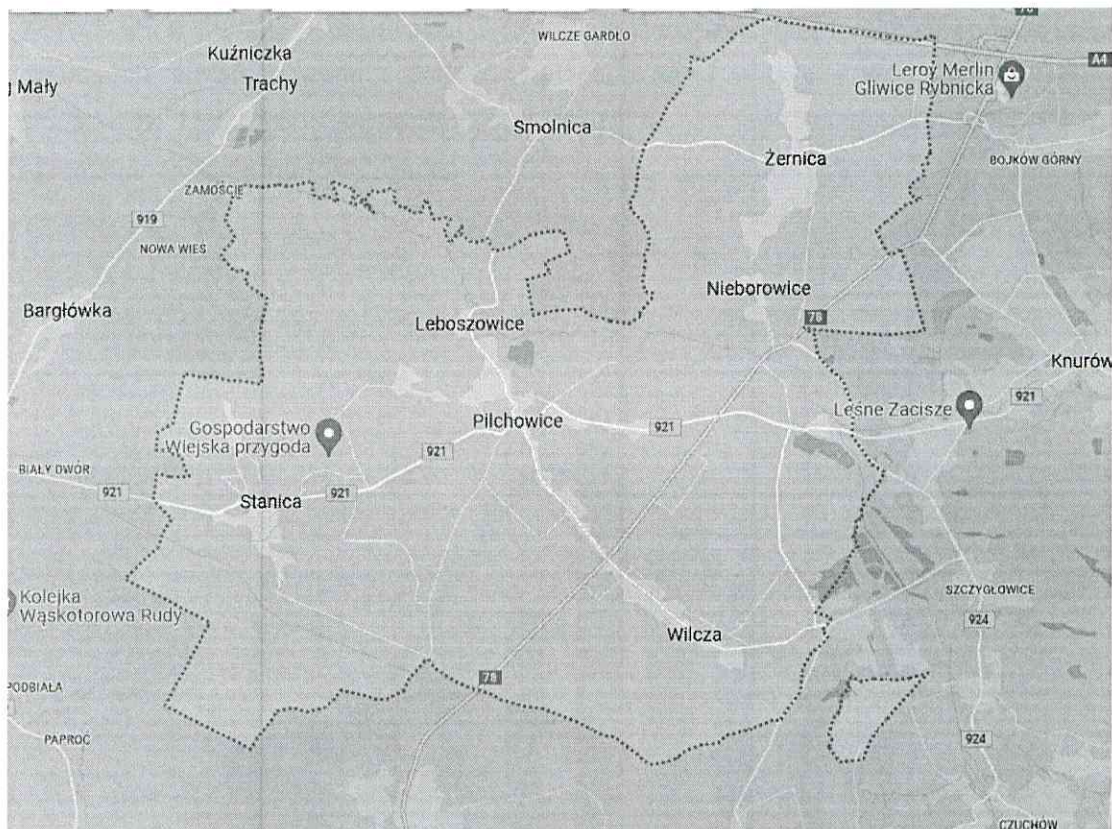

- d) tereny komunikacyjne – kolejowe – 35 ha
- grunty rolne – 4127 ha (20,78% powierzchni Gminy),
- grunty leśne – 2 223,70 ha (30,7 % powierzchni Gminy).

Tabela 1 Dane na temat podziału administracyjnego Gminy Pilchowice

Nazwa wskaźnika	Jednostka	2018	2019	2020	2021	2022
Powierzchnia	ha	6983	6983	6983	6983	6993
	km ²	70	70	70	70	70
Powierzchnia obszar wiejski	ha	6983	6983	6983	6983	6993

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, Dane za 2018-2022 rok

Rysunek 1 Mapa Gminy Pilchowice

Źródło: <https://www.google.com/maps/place/Pilchowice>

4.1.1.2. Demografia

Stan ludności Gminy Pilchowice na koniec 2022 roku wynosił 12 606 osób według danych publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny. Liczba kobiet na koniec 2022 roku wynosiła 6 394 (50,7%) , natomiast mężczyzn – 6 212 (co stanowiło około 49,3% ogółu ludności).

Szczegółowe informacje na temat zmian liczby ludności w latach 2018 – 2021 prezentuje tabela poniżej:

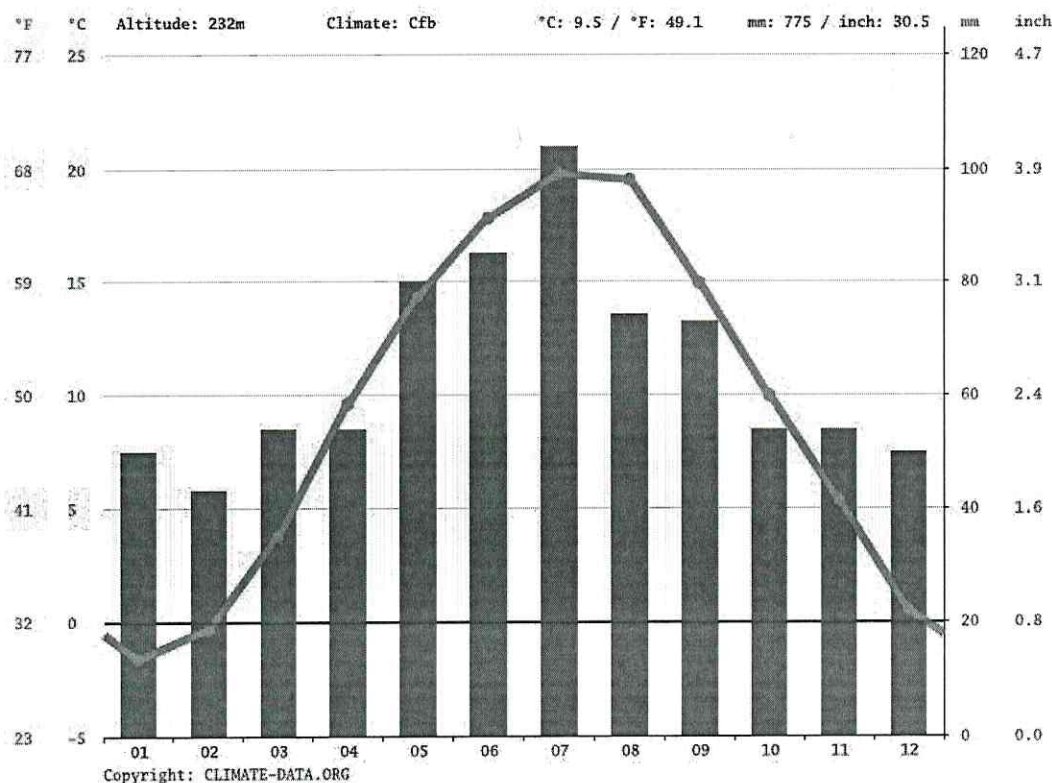
Tabela 2 Stan ludności Gminy Pilchowice w latach 2018-2021

Nazwa wskaźnika	Jednostka	2019	2020	2021	2022
Ludność ogółem	[osoba]	12013	12 354	12427	12 606
Kobiety	[osoba]	6 131	6263	6310	6 394
	[%]	51,0	50,7	50,8	50,7%
Mężczyźni	[osoba]	5882	6091	6117	6 212
	[%]	49,0	49,3	49,2	49,3%

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, Dane za 2019-2022 rok

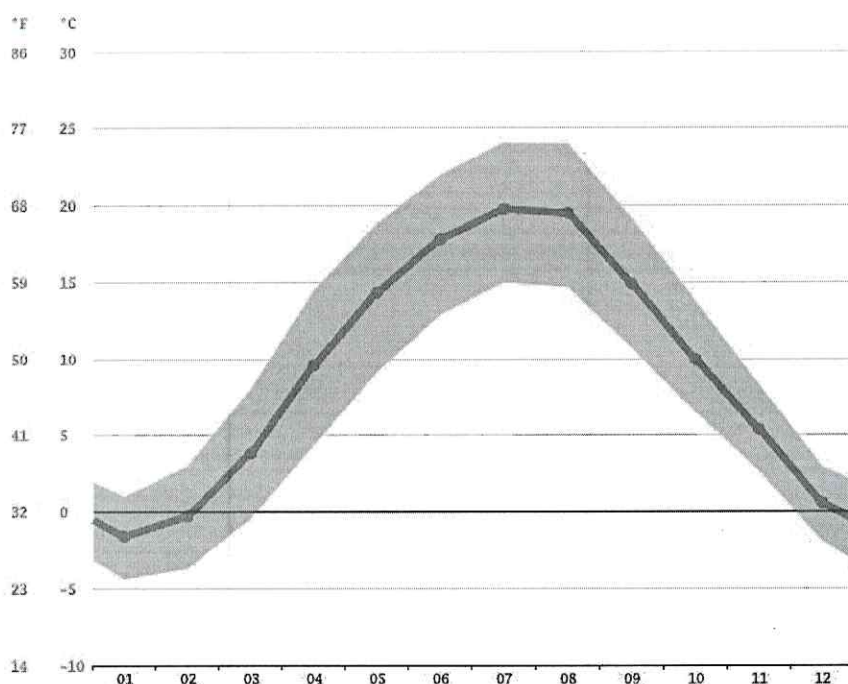
4.1.1.3. Klimat

W Gminie Pilchowice klimat jest umiarkowanie ciepły. Opady deszczu w mieście Pilchowice są znaczące, występują nawet podczas suchych miesięcy. Opierając się na klasyfikacji klimatu Köppena i Geigera, ten klimat został zaklasyfikowany jako Cfb. W mieście Pilchowice, średnia roczna temperatura wynosi 9.5 °C. Około 775 mm opadów występuje rocznie.

Rysunek 2 Średnioroczne temperatury i opadów

Źródło: <https://pl.climate-data.org/europa/polska/silesian-voivodeship/pilchowice-291939/>

Rysunek 3 Średnie temperatury na terenie Gminy Pilchowice

Źródło: <https://pl.climate-data.org/europa/polska/silesian-voivodeship/pilchowice-291939/>

Tabela 3 Tabela klimatu Gminy Pilchowice

	styczeń	luty	marzec	kwiecień	maj	czerwiec
Śr. Temperatura (° C)	-1.6	-0.3	3.8	9.6	14.3	17.8
Min. Temperatura (° C)	-4.4	-3.7	-0.5	4.3	9.2	12.9
Max. Temperatura (° C)	1	3	8.1	14.5	18.8	22
Opady / Opady deszczu (mm)	50	43	54	54	80	85
Wilgotność(%)	82%	80%	73%	67%	69%	69%
Deszczowe dni (d)	9	8	9	8	10	10
Godziny słoneczne (g)	3.3	4.2	5.8	8.7	10.0	10.7
	lipiec	sierpień	wrzesień	październik	listopad	grudzień
Śr. Temperatura (° C)	19.8	19.5	14.9	10	5.4	0.5
Min. Temperatura (° C)	15	14.7	10.7	6.5	2.6	-2
Max. Temperatura (° C)	24.1	24	19.2	13.8	8.3	2.9
Opady / Opady deszczu (mm)	104	74	73	54	54	50
Wilgotność(%)	69%	68%	72%	77%	82%	82%
Deszczowe dni (d)	11	9	8	8	8	9
Godziny słoneczne (g)	11.1	10.3	7.4	5.2	3.8	3.2

Źródło: <https://pl.climate-data.org/europa/polska/silesian-voivodeship/pilchowice-291939/>

4.1.1.4. Mieszkalnictwo

Na terenie Gminy Pilchowice w roku 2022 znajdowało się 3457 budynków mieszkalnych. Zmianę zasobów mieszkaniowych w latach 2018-2022 na terenie Gminy prezentuje tabela poniżej:

Tabela 4 Zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Pilchowice w latach 2018-2022

Nazwa wskaźnika	Jednostka	2018	2019	2020	2021	2022
budynki	[sztuk]	3083	3229	3275	3379	3457
mieszkania	[sztuk]	3267	3326	3560	3611	3695
izby	[sztuk]	16 817	17 146	18 687	18 945	19 418
powierzchnia użytkowa mieszkań	[m ²]	366 092	375 730	402 529	410 990	422 582
przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania	[m ²]	112,1	113,0	113,1	113,8,0	114,4

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, Dane za 2018-2022 rok

Korzystając z tabeli 4 można zauważyć, że w ciągu ostatnich lat ilość mieszkań w Gminie Pilchowice sukcesywnie rosła. Trend ten dotyczył również średniej powierzchni użytkowej mieszkań.

4.1.1.5. Przedsiębiorcy

Na terenie Gminy Pilchowice w 2022 roku działało łącznie 1300 podmiotów gospodarczych, z czego przeważały mikroprzedsiębiorstwa zatrudniające do 9 pracowników (773 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych na terenie gminy). Szczegółowe dane na temat liczby i wielkości przedsiębiorstw przedstawia tabela 5. Największe zmiany w ostatnich latach dotyczył najmniejszych działalności (do 9 pracowników), gdzie odnotowuje się stały wzrost podmiotów.

Tabela 5 Podmioty gospodarcze według klasyfikacji wielkości na terenie Gminy Pilchowice w latach 2018-2022

Podmioty według klas wielkości (liczba zatrudnionych)	Jednostka	2018	2019	2020	2021	2022
Ogółem	[podmiot gospodarczy]	1089	1115	1170	1247	1300
mikroprzedsiębiorstwo (do 9 osób)	[podmiot gospodarczy]	1038	1069	1123	1201	1254
małe przedsiębiorstwo (od 10 do 49 osób)	[podmiot gospodarczy]	46	41	42	41	41
średnie przedsiębiorstwo (od 50 do 249 osób)	[podmiot gospodarczy]	5	5	5	5	5
duże przedsiębiorstwo (od 250 osób)	[podmiot gospodarczy]	0	0	0	0	0

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, Dane za 2018-2022 rok

Pod względem rodzaju działalności najmniejszy udział ma grupa rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo. Liczba podmiotów w ww. działalności ulega niewielkim wahaniom. Liczba podmiotów gospodarczych zakwalifikowanych do grupy przemysł i budownictwo oraz do grupy pozostała działalność od 2018 roku systematycznie zwiększa się.

Tabela 6 Podmioty gospodarcze według rodzaju działalności na terenie Gminy Pilchowice w latach 2018-2022

Rodzaj działalności	Jednostka	2018	2019	2020	2021	2022
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	[podmiot gospodarczy]	11	11	11	12	13
przemysł i budownictwo	[podmiot gospodarczy]	254	260	282	300	308
pozostała działalność	[podmiot gospodarczy]	824	844	877	935	979
rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	[%]	1,01	0,99	0,94	0,96	1,0
przemysł i budownictwo	[%]	23,32	23,32	24,10	24,06	23,69
pozostała działalność	[%]	75,67	75,69	74,96	74,98	75,31

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, Dane za 2018-2022 rok

4.1.1.6. Rolnictwo

Gospodarstwa rolne ogółem w 2020 roku stanowiły 26,46% ogólnej powierzchni Gminy Pilchowice. Szczegółowy podział tych gruntów w latach przedstawia tabela poniżej. Użytki rolne pod zasiewami zajmują 72,06 % powierzchni gruntów. Łąki i pastwiska trwałe łącznie zajmują około 18,34% terenu. Sady na przestrzeni ostatnich lat nie były uwzględnione wg kierunków wykorzystania gruntów.

Tabela 7 Użytki rolne na terenie Gminy Pilchowice w 2020 roku

Typ gruntu	Jednostka	2020
Gospodarstwa rolne - grunty rolne ogółem	[ha]	1 848,07
	[% w ogólnej powierzchni gminy]	26,46
użytki rolne ogółem	[ha]	1 727,68
	[% w ogólnej powierzchni gruntów rolnych]	93,49
użytki rolne w dobrej kulturze	[ha]	1 695,80
	[% w ogólnej powierzchni gruntów rolnych]	91,76
pod zasiewami	[ha]	1 331,63
	[% w ogólnej powierzchni gruntów rolnych]	72,06
łąki trwałe	[ha]	318,01
	[% w ogólnej powierzchni gruntów rolnych]	17,21
pastwiska trwałe	[ha]	20,86
	[% w ogólnej powierzchni gruntów rolnych]	1,13
pozostałe użytki rolne	[ha]	31,88
	[% w ogólnej powierzchni gruntów rolnych]	1,73
las i grunty leśne	[ha]	41,45
	[% w ogólnej powierzchni gruntów rolnych]	2,24
pozostałe grunty	[ha]	78,94
	[% w ogólnej powierzchni gruntów rolnych]	4,27

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, Dane za rok 2020

4.1.1.7. Leśnictwo

Lesistość w Gminie Pilchowice w roku 2021 wynosiła 30,8%. Szczegółowy podział gruntów leśnych ze względu na własność przedstawia tabela poniżej. W ostatnich latach areał gruntów leśnych pozostał bez zmian. Grunty leśne prywatne stanowią mniejszość w stosunku do gruntów publicznych.

Tabela 8 Powierzchnia gruntów leśnych na terenie Gminy Pilchowice w latach 2018-2021

Powierzchnia gruntów leśnych	Jednostka	2018	2019	2020	2021	2022
grunty leśne ogółem	[ha]	2 225,93	2 227,09	2 227,06	2 226,80	2 226,78
% udział w ogólnej powierzchni Gminy	%	30,8	30,9	30,9	30,8	31,84
grunty leśne publiczne	[ha]	2 074,52	2 075,68	2 075,65	2 075,39	2 075,37
% udział w ogólnej powierzchni gruntów leśnych	%	93,20	93,20	93,20	93,20	93,20
grunty leśne prywatne	[ha]	151,41	151,41	151,41	151,41	151,41
% udział w ogólnej powierzchni gruntów leśnych	%	6,8	6,8	6,8	6,8	6,8

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, Dane za 2018-2021 rok

4.1.1.8. Zasoby przyrodnicze

Na obszarze Gminy Pilchowice znajduje się 5 zasobów przyrodniczych o charakterze obszarów prawnie chronionych. Należą do nich:

- Park Krajobrazowy Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich,
- Pomnik przyrody Lipa drobnolistna – wys. około 16m (Stanica, ul. Lipowa 45),
- Pomnik przyrody Lipa drobnolistna – wys. około 29m (ul. Miki obok zabytkowego kościoła),
- Pomnik przyrody Lipa drobnolistna – wys. około 25m (ul. Miki obok zabytkowego kościoła),
- Pomnik przyrody Dąb szypułkowy – wys. około 19m (Żernica, ul. Nieborowska 78).

Park Krajobrazowy Cysterskie Kompozycje Krajobrazowe Rud Wielkich obejmuje obszar o pow. 493,87 km² położonych w gminach województwa śląskiego. W jego skład wchodzi lasy rudzkie i pszczyńskie, łąki i nieużytki oraz liczne stawy rybne. Na terenie Parku możemy znaleźć 47 pomników przyrody ożywionej oraz jeden obiekt formy nieożywionej, jakim jest głaz narzutowy im. Oskara Michałika. Obecnie lesistość obszaru wynosi około 57%, a dominującymi drzewostanami są sosnowe.

4.1.2. Infrastruktura drogowa i samochodowa

W Gminie Pilchowice jednym z najważniejszych źródeł hałasu jest komunikacja drogowa. Przez teren Gminy przebiegają drogi: krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne.

Przez Gminę przebiegają drogi:

1. Drogi krajowe:

- autostrada A4 - przebiega wzdłuż północnej granicy gminy - droga klasy A o przekroju dwujezdniowym: 2x2 pasy ruchu, o nawierzchni bitumicznej;
- droga krajowa DK 78 (ul. Rybnicka) - główna oś komunikacyjna północ – południe, droga klasy GP (główna ruchu przyspieszonego) o przekroju jednojezdniowym 1x2 pasy ruchu i nawierzchni bitumicznej.

2. Drogi wojewódzkie:

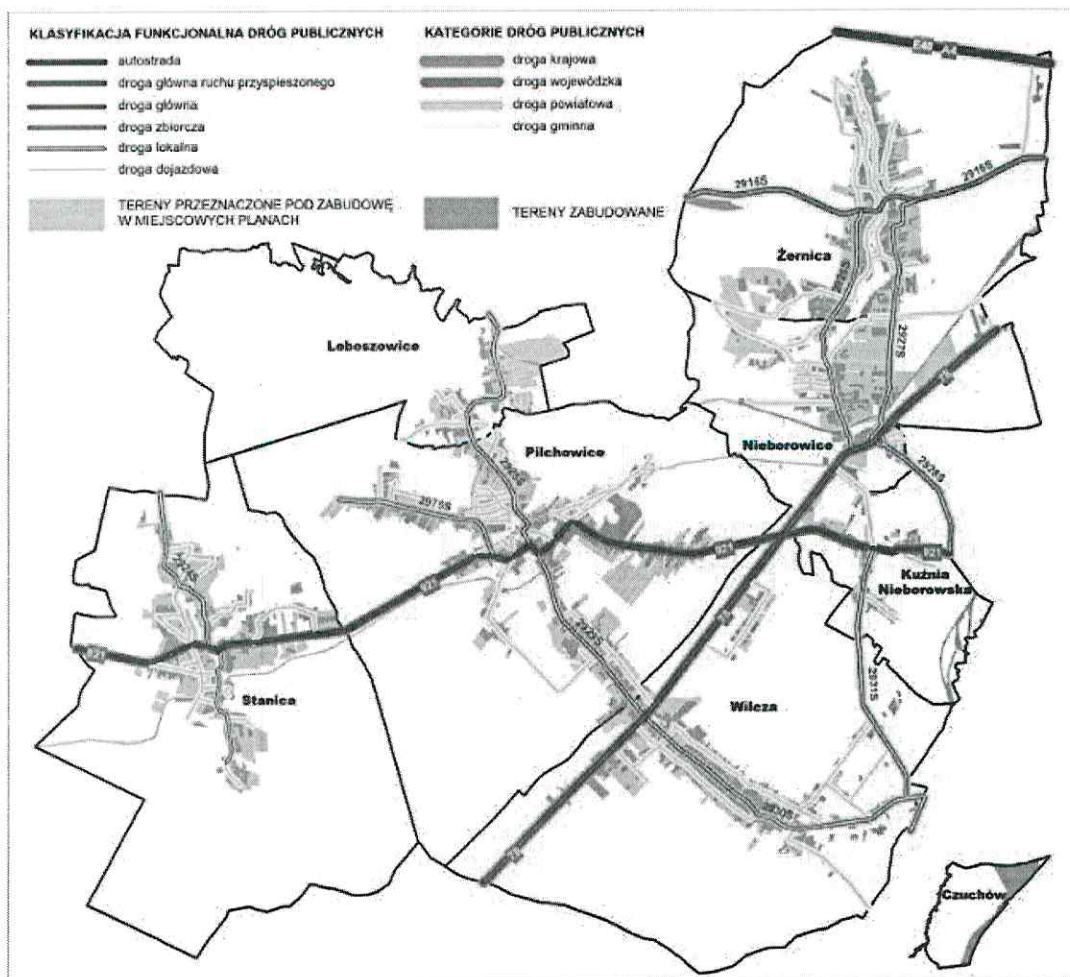
- DW 921 (ciąg ulic: Knurowska - Gliwicka - Powstańców - Damrota - Stanicka - Gliwicka) - droga klasy G (główna) o przekroju jednojezdniowym: 1x2 pasy ruchu, o nawierzchni bitumicznej.

3. Drogi powiatowe:

- nr S 2916 (ciąg ulic: Gliwicka - Ks. J. Szafranka - Wiejska) - droga klasy Z (zbiorcza) o przekroju jednojezdniowym: 1x2 pasy ruchu, o nawierzchni bitumicznej, łączy Żernicę z Sośnicowicami oraz z Gliwicami - poprzez DK 78;
- nr S 2924 (ul. Górnicza) - droga klasy L (lokalna) o przekroju jednojezdniowym: 1x2 pasy ruchu, o nawierzchni bitumicznej, łączy Stanicę z DW 921;
- nr S 2925 (ciąg ulic Dworcowa - Leboszowska - Wiejska - Smolnicka) - droga klasy L (lokalna) o przekroju jednojezdniowym: 1x2 pasy ruchu, o nawierzchni bitumicznej, łączy Pilchowice z Sośnicowicami;
- nr S 2926 (ciąg ulic: Górnicza w Żernicy, Główna w Nieborowicach) oraz nr S 2927 (ciąg ulic Olchowa, Dworcowa) - w klasie L (lokalna) o przekroju jednojezdniowym: 1x2 pasy ruchu, o nawierzchni bitumicznej, zapewniają powiązanie pomiędzy DK 78 a drogą powiatową S 2916;
- nr S 2928 (ul. Krywałdzka) - droga klasy L (lokalna) o przekroju jednojezdniowym: 1x2 pasy ruchu, o nawierzchni bitumicznej, zapewnia powiązanie pomiędzy KD 78 a DW 921 i DW 924, łącząc Nieborowice z Knurowem;

- nr S 2929 (ul. Dolna Wieś) oraz nr S 2930 (ul. Karola Miarki) - w klasie L (lokalna), o przekroju jednojezdniowym: 1x2 pasy ruchu, o nawierzchni bitumicznej, łączą Pilchowice z DK 78 i z Knurowem;
  - S 2931 (ciąg ulic Nieborowicka - Wiejska) - droga klasy L (lokalna) o przekroju jednojezdniowym: 1x2 pasy ruchu, o nawierzchni bitumicznej, zapewnia powiązanie Wilczy z DW 921;
  - S 2975 (ul. Wielopole) - droga klasy L (lokalna) o przekroju jednojezdniowym: 1x2 pasy ruchu, o nawierzchni częściowo bitumicznej i częściowo gruntowej, łączy tę część Pilchowic (przysiółek Wielopole) z DW 921;
  - S 2976 o nawierzchni częściowo brukowej i częściowo gruntowej, łączy Stanicę z DK 78.
4. Drogi gminne i wewnętrzne są uzupełnieniem systemu komunikacyjnego. Sieć dróg gminnych tworzą drogi zaliczone do kategorii dróg gminnych na podstawie uchwały nr XXXV/241/09 Rady Gminy Pilchowice z dnia 10 września 2009 r. oraz uchwały nr XII/92/2015 Rady Gminy Pilchowice z dnia 20 sierpnia 2015 r. Łączna długość dróg gminnych wynosi 57 km.

opracowanie Biuro Rozwoju Regionu Sp. z o.o.

Rysunek 4 Układ dróg publicznych na obszarze Pilchowic

Źródło: Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Pilchowice

Gmina nie jest organizatorem transportu zbiorowego. Na terenie Gminy znajdują się następujący organizatorzy transportu publicznego:

- Zarząd Transportu Metropolitalnego,
- Prywatni przewoźnicy.

4.1.3. Infrastruktura mieszkalna

Na terenie Gminy Pilchowice przeważają budynki jednorodzinne. Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania wynosiła 114,4 m² w 2022 roku. W odniesieniu do ludności na jedną osobę zamieszkującą gminę przypadało około 33,5 m² powierzchni mieszkania. Średnio na 1000 mieszkańców gminy przypadało ponad 293,1 mieszkań. Szczegółowe podsumowanie danych prezentuje tabela poniżej.

Tabela 9 Wskaźniki opisujące zasoby mieszkaniowe na terenie Gminy Pilchowice w latach 2018-2022 roku

Nazwa wskaźnika	Jednostka	Rok 2018	Rok 2019	Rok 2020	Rok 2021	Rok 2022
Przeciętna powierzchnia użytkowa 1 mieszkania	[m ²]	112,1	113,0	113,1	113,8	114,4
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę	[m ²]	30,8	31,3	32,6	33,1	33,5
Mieszkania na 1000 mieszkańców	-	274,8	276,9	288,2	290,6	293,1

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny, Dane za 2018-2022 rok

Jak wynika z danych GUS w 2021 roku na terenie Gminy Pilchowice znajdowały się 3139 mieszkania wyposażone w centralne ogrzewanie (w tym olejowe, energia elektryczna, węgiel, gaz), a 834 miało podłączony gaz sieciowy. Szczegółowe dane za lata 2018-2021 prezentuje tabela poniżej.

Tabela 10 Urządzenia techniczno-sanitarne w mieszkaniach na terenie Gminy Pilchowice w latach 2018-2021

	2018	2019	2020	2021
centralne ogrzewanie	2906	2968	3053	3139
gaz sieciowy	338	410	509	834

Źródło: Bank Danych Lokalnych, Główny Urząd Statystyczny,

4.1.4. Budynki użyteczności publicznej

Na terenie Gminy Pilchowice jest użytkowanych łącznie 9 budynków instytucji publicznych. Instytucje należą do grup działających w sektorach określonych poniżej:

- 1) urzędy i instytucje;
- 2) edukacja;
- 3) pozostałe.

Tabela 11 Wykaz budynków stanowiących własność Gminy Pilchowice

L.P.	OZNACZENIE OBIEKTU	ADRES	UWAGI
KUŹNIA NIEBOROWSKA			
1	Budynek gospodarczy na terenie rekreacyjnym	Kuźnia Nieborowska, ul. Kasztanowa	
LEBOSZOWICE			
2	„Młynówka”	Leboszowice, ul. Smolnicka 6A	
3	Budynek OSP	Leboszowice, ul. Wiejska 5A	

NIEBOROWICE				
4	Publiczne Przedszkole z oddziałem integracyjnym	z Nieborowice, ul. Główna 50		Obiekt przekazany w trwały zarząd jednostce oświatowej
PILCHOWICE				
5	Budynek Stowarzyszenia Pilchowiczanie - Pilchowiczanom, TSK Niemców, Poczta Polska	Pilchowice, ul. Dworcowa 8		
6	Ośrodek Zdrowia	Pilchowice, ul. Dworcowa 15		
7	Budynek OSP	Pilchowice, ul. Strażaków 3		
8	Przedszkole Publiczne	Pilchowice, ul. Szkolna 1A		Obiekt przekazany w trwały zarząd jednostce oświatowej
9	Szkoła Podstawowa	Pilchowice, ul. Szkolna 1		Obiekt przekazany w trwały zarząd jednostce oświatowej
10	Budynek Sportowca (LKS)	Pilchowice, ul. Szkolna 1B		
11	Urząd Gminy	Pilchowice, ul. Damrota 6		
STANICA				
12	Budynek Zespołu Szkolno-Przedszkolnego	Stanica, ul. Gliwicka 18		Obiekt przekazany w trwały zarząd jednostce oświatowej
13	Budynek Publicznego Przedszkola w Stanicy	Stanica, ul. Sportowa 21		Obiekt przekazany w trwały zarząd jednostce oświatowej
14	Budynek LKS	Stanica, ul. Sportowa 19		
15	Budynek OSP	Stanica, ul. 1 Maja 24A		

WILCZA			
16	Zespół Szkolno-Przedszkolny	Wilcza, ul. Karola Miarki 27	Obiekt przekazany w trwały zarząd jednostce oświatowej
17	Dom Kultury	Wilcza, ul. Karola Miarki 123	
18	Budynek OSP, Ośrodek Zdrowia	Wilcza, ul. Karola Miarki 123A i 123B	
19	Budynek LKS	Wilcza, ul. Grzonki 13A	
ŻERNICA			
20	Dom Kultury	Żernica, ul. Szafranka 9	
21	Budynek OSP	Żernica, ul. Szafranka 7	
22	Ośrodek Zdrowia	Żernica, ul. Olchowa 16C	
23	Budynek LKS	Żernica, ul. Górnicza 35	
24	Zespół Szkolno-Przedszkolny	Żernica, ul. Leopolda Miki 37	Obiekt przekazany w trwały zarząd jednostce oświatowej
25	Zespół Szkolno-Przedszkolny	Żernica, ul. Górnicza 2M	Obiekt przekazany w trwały zarząd jednostce oświatowej

Rysunek 5 Budynek Urzędu Gminy w Pilchowicach

Źródło: <https://pilchowice.pl>

4.1.5. Edukacja ekologiczna

Gmina Pilchowice realizuje wiele projektów ekologicznych promujących dbałość o własne środowisko wychodząc z założenia że już od najmłodszych lat człowiek jest związany z przyrodą, ma więc wpływ na jej funkcjonowanie oraz jest od niej uzależniony. Rozbudzenie świadomości ekologicznej możliwe jest poprzez wczesną edukację i konkretne działania w tym zakresie. Dlatego prowadzenie zajęć ekologicznych w szkole wpływa z pewnością na kształtowanie właściwych postaw dzieci wobec środowiska przyrodniczego oraz odpowiedzialności za jego stan. Umożliwia uczniom poznanie czynników zagrażających przyrodzie w miejscu zamieszkania, w Polsce i na świecie.

Co roku organizowanych jest szereg imprez ekologicznych w szkołach i przedszkolach działających pod patronatem Gminy. Zaliczają się do nich:

- Dzień Ziemi
- Sprzątanie Świata.

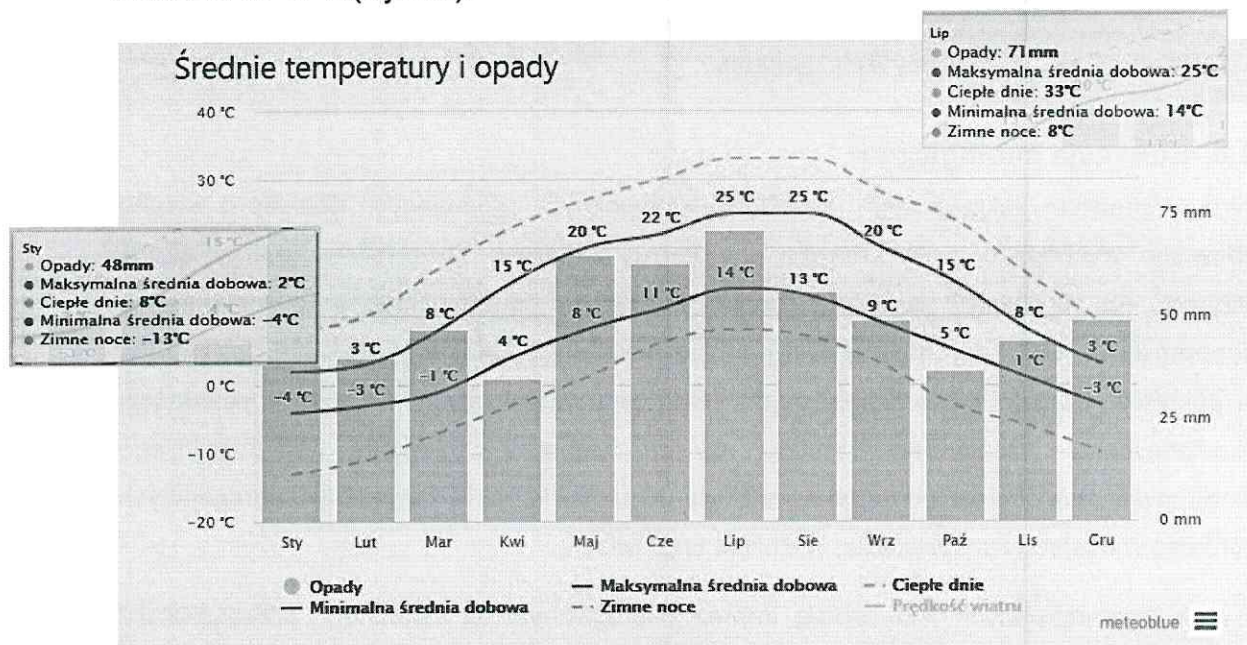
5. OCENA STANU ŚRODOWISKA

5.1. Powietrze atmosferyczne i klimat

5.1.1. Klimat

Klimat w Gminie Pilchowice jest umiarkowany ciepły, często opisywany jako przejściowy ze względu na wpływ mas powietrza kontynentalnego ze wschodu oraz mas powietrza znad Atlantyku od zachodu. Opady atmosferyczne wahają się w ostatnich latach w granicach 876 (2020 r.) - 708 (2019 r.) mm (plasują się ponad średnią krajową opadów) i utrzymują się przez cały rok z wyraźnie przeważającą ilością w miesiącach letnich. Na przestrzeni ostatnich lat zaznacza się minimalny wzrost trendu opadów (w latach 1979-2023 z 766 mm do 771 mm) i na terenie gminy Pilchowice robi się bardziej wilgotno.

Średnia roczna temperatura powietrza wynosi 9 °C, gdzie najcieplejszymi miesiącami są lipiec i sierpień, a najzimniejszym styczeń. Maksymalna średnia temperatura dobowa odnotowana to 25 °C (lipiec i sierpień), a minimalna średnia temperatura dobowa jaką wskazano to - 4 °C (styczeń).

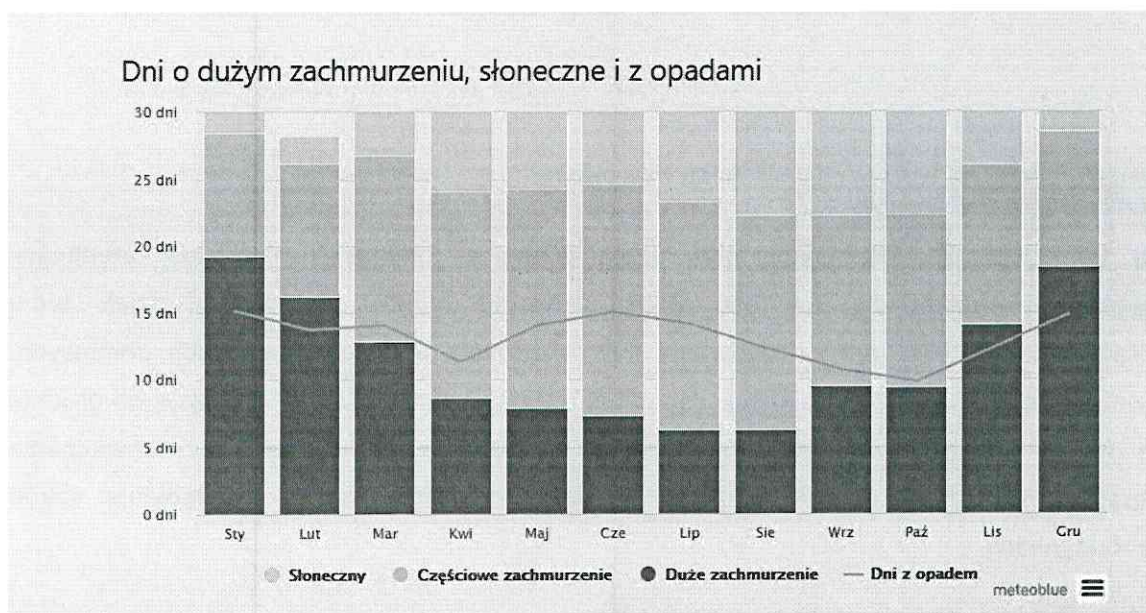
Rysunek 6 Średnie temperatury i opady na terenie Gminy Pilchowice

Źródło: <https://www.meteoblue.com/pl/>

„Średnia maksymalna wartość dzienna” (czerwona linia ciągła) pokazuje maksymalną temperaturę przeciętnego dnia dla każdego miesiąca dla gminy Pilchowice, „średnia minimalna wartość dzienna”(niebieska linia ciągła) pokazuje minimalną temperaturę. Gorące dni i zimne noce (czerwone i niebieskie przerywane linie) pokazują średnią temperaturę najgorętszych dni i najzimniejszych nocy każdego miesiąca w ciągu ostatnich 30 lat.

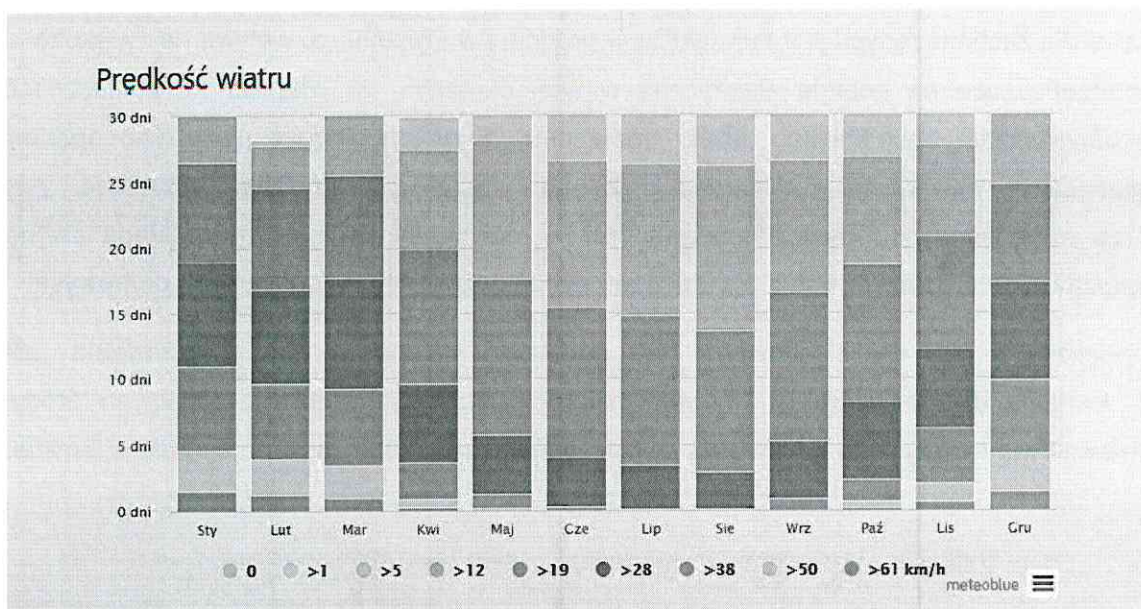
Liczba dni zachmurzonych jest największa w grudniu i w styczniu, co wpływa na zwiększone zapotrzebowanie na energię elektryczną w tych okresach, ze względu na konieczność wykorzystywania dodatkowego źródła oświetlenia. Również długość i wielkość opadów ma znaczny wpływ na zapotrzebowanie na energię elektryczną. Związane jest to ze wzmożoną aktywnością mieszkańców w budynkach, co z kolei przekłada się na większą częstotliwość korzystania z urządzeń elektrycznych w gospodarstwach domowych.

Największa liczba dni słonecznych (na podstawie rysunku nr 7) obserwowana jest od kwietnia do października. W tych okresach produkcja energii z lokalnych źródeł odnawialnych teoretycznie pozwala na zbilansowanie zapotrzebowania na energię w Gminie.

Rysunek 7 Dni o dużym zachmurzeniu i z opadami na terenie Gminy Pilchowice

Źródło: <https://www.meteoblue.com/pl/>

Rysunek 8 Prędkość wiatru na terenie Gminy Pilchowice

Źródło: <https://www.meteoblue.com/pl/>

Na terenie Gminy Pilchowice przeważają wiatry zachodnie o niewielkiej prędkości. Najczęściej występująca prędkość wiatru waha się między 12- 38 km/h, dzięki temu potencjalnie możliwe jest zastosowanie mikrowiatraków przy gospodarstwach domowych. Należy jednak zaznaczyć, że wysoka prędkość wiatrów nasilająca się w okresie od grudnia do lutego może powodować zwiększenie odczuwania chłodu (a więc zwiększenia zapotrzebowania na energię ciepłą), a także przyczynić się do wystąpienia szkód na budynkach.

5.1.2. Emisje zanieczyszczeń powietrza

Gmina Pilchowice zlokalizowana jest w województwie śląskim, dla którego Główny Inspektorat Ochrony Środowiska co roku sporządza raport o stanie środowiska, a także ocenia jakość powietrza. Ocenę jakości powietrza i obserwację zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska (art. 88 ustawy Prawo ochrony środowiska).

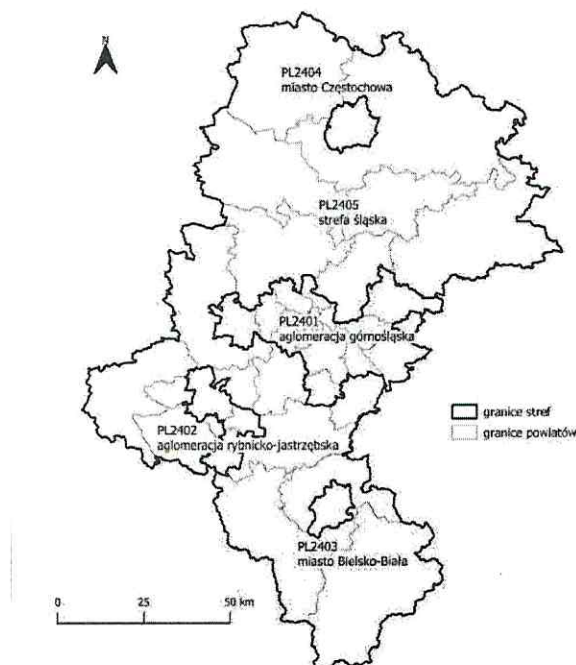
Ostania „Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, raport wojewódzki za rok 2022” została opublikowana w kwietniu 2023 roku. W ocenie przedstawiono stan jakości powietrza w województwie śląskim w 2022 roku jak również przeprowadzono analizę porównawczą z jakością powietrza w latach poprzednich.

Raport, uwzględnia podział Polski na strefy określony w załączniku do ustawy – Prawo ochrony środowiska, który został wprowadzony ustawą z dnia 7 lipca 2022 r. o zmianie

ustawy – Prawo ochrony środowiska oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2022 r. poz. 1576).

Na terenie województwa śląskiego zostało wydzielonych 5 stref. Zgodnie z raportem, Gmina zaliczona jest do strefy śląskiej – kod strefy PL2405, obejmującej 127 gmin województwa.

Rysunek 9 Podział województwa śląskiego na strefy dla celów oceny jakości powietrza za 2022 rok.
Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim. Raport Wojewódzki za rok 2022, str. 15.

Dla wszystkich substancji podlegających ocenie, strefy zaliczono do klas:

- klasa A – jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie nie przekraczały poziomów dopuszczalnych, poziomów docelowych, poziomów celów długoterminowych;
- klasa C - jeżeli stężenia zanieczyszczenia na jej terenie przekraczały poziomy dopuszczalny, lub docelowe;
- klasa C1 - jeżeli stężenia pyłu zawieszonego PM_{2,5} na jej terenie przekraczały poziom dopuszczalny 20 µg/m³ do osiągnięcia do dnia 1 stycznia 2020 roku (faza II);
- klasa D1 - jeżeli stężenia ozonu w powietrzu na jej terenie nie przekraczały poziomu celu długoterminowego;
- klasa D2 - jeżeli stężenia ozonu na jej terenie przekraczały poziom celu długoterminowego.

Na podstawie przeprowadzonych ocen strefę śląską zaliczono do nw. klas:

- ze względu na ochronę zdrowia:
  - a) klasy C dla pyłu zawieszonego PM10, benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10, pyłu zawieszonego PM2,5 ozonu i,
  - b) klasy A dla dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, benzenu, tlenku węgla, ozonu, ołowiu, arsenu, kadmu, niklu, ,
- ze względu na ochronę roślin do :
  - a) klasy C – ze względu na przekroczenie poziomu docelowego ozonu,
  - b) klasy D2 – przekroczenie poziomu celu długoterminowego ozonu,
  - c) klasy A dla tlenków azotu i dwutlenku siarki.

Zbiorcze zestawienie wyników klasyfikacji stref wg kryterium ochrona zdrowia w 2022 roku dla strefy śląskiej zawiera poniższa tabela.

Tabela 12 Zbiorcze zestawienie wyników klasyfikacji dla poszczególnych zanieczyszczeń wg kryterium ustanowionych w celu ochrony zdrowia ludzi - klasyfikacja podstawowa dla strefy śląskiej, uzyskane w ocenie za 2022 rok (klasy: A, C oraz A1, C1 dla pyłu zawieszonego PM2,5).

Nazwa strefy	SO ₂	NO ₂	C ₆ H ₆	CO	O ₃ ¹⁾	PM10	Pb	As	Cd	Ni	B(a)P	PM2.5 ²⁾
Strefa śląska	A	A	A	A	A	C	A	A	A	A	C	C1

¹⁾Dla ozonu – poziom celu długoterminowego na obszarze całego województwa śląskiego został jak w latach poprzednich przekroczony, strefa śląska uzyskała klasę D2

²⁾Dla pyłu zawieszonego PM2,5 (II faza) –poziom dopuszczalny I faza, strefa uzyskała klasę A

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2022 rok

Zbiorcze zestawienie wyników klasyfikacji stref wg kryterium ochrona roślin w 2022 roku dla strefy śląskiej zawiera poniższa tabela.

Tabela 13 Zbiorcze zestawienie wyników klasyfikacji stref wg kryterium ochrona roślin w 2022 roku dla strefy śląskiej

Nazwa strefy	NOx	O ₃ ¹⁾	SO ₂
Strefa śląska	A	A	A

¹⁾Dla ozonu – poziom celu długoterminowego, strefa uzyskała klasę D2

Źródło: Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim, obejmująca 2022 rok

Roczna ocena jakości powietrza w województwie śląskim za 2022 rok wykazała dalszą poprawę jakości powietrza. Stężenia średnioroczne pyłu zawieszonego PM10 na żadnej stacji nie przekroczyły poziomu dopuszczalnego, podobnie jak latach 2020-2021, ale były na jeszcze niższym poziomie. Częstość przekraczania stężeń 24-godzinnych 50 µg/m³ w stosunku do 2021 roku zmniejszyła się na wszystkich stanowiskach pomiarowych i kształtowała się w przedziale od 0 do 75 dni. Przekroczenia dobowego poziomu dopuszczalnego 35 dni dla pyłu zawieszonego PM10 wystąpiły na stacjach w 4 strefach,

w tym w strefie śląskiej i obszary te zostały zaliczony do klasy C. Udział powierzchni obszarów przekroczeń dla pyłu zawieszonego PM10 w strefie śląskiej wynosił 9%.

Znacząco spadła także ilość dni z przekroczeniem poziomów alertowych (informowania i alarmowych) z 38 (w tym 14 dni z przekroczeniem poziomu alarmowego) w 2021 roku do 17 (w tym 1 dzień z przekroczeniem poziomu alarmowego) w 2022 roku. Do klasy C1 zaliczone zostały wszystkie strefy dla poziomu dopuszczalnego II fazy pyłu zawieszonego PM2,5 wynoszącego 20 µg/m³. W przypadku dodatkowego kryterium poziomu dopuszczalnego I fazy dla pyłu zawieszonego PM2,5, wynoszącego 25 µg/m³, wszystkie strefy dotrzymały tego wymagania i zaliczone zostały do klasy A.

Największym problemem w województwie śląskim w zakresie jakości powietrza są wysokie stężenia benzo(a)pirenu w pyłe zawieszonym PM10. W 2022 roku przekroczenie poziomu docelowego dla tego zanieczyszczenia obejmowało prawie cały obszar województwa, zamieszkały przez 4,1 mln ludności, co stanowiło 94% mieszkańców województwa. Obszar przekroczeń był analogiczny jak w 2021 roku, ale w 2022 roku stężenia benzo(a)pirenu były niższe.

Główną przyczyną złej jakości powietrza w zakresie pyłu zawieszonego i zawartego w pyłe PM10 benzo(a)pirenu w województwie śląskim jest emisja z indywidualnego ogrzewania budynków mieszkalnych (komunalno-bytowa). Problem ten dotyczy więc przede wszystkim sezonu grzewczego, trwającego od stycznia do marca i od października do grudnia. Znacznie mniejszy wpływ na przekroczenie norm w zakresie pyłu zawieszonego i zawartego w pyłe benzo(a)pirenu ma emisja przemysłowa oraz liniowa.

Od kwietnia 2017 roku obowiązuje w województwie śląskim tzw. „uchwała antysmogowa”, która w sposób skuteczny ma wspomóc działania w kierunku poprawy jakości powietrza na terenie całego województwa śląskiego. Zgodnie z przedmiotową uchwałą do końca 2021 roku miały być zlikwidowane kotły grzewcze, które w 2017 roku miały powyżej 10 lat od daty produkcji lub nie posiadały tabliczki znamionowej, natomiast najstarsze paleniska węglowe służące do lokalnego ogrzewania pomieszczeń lub przygotowywania posiłków miały być zlikwidowane do końca 2022 roku. Sukcesywnie do końca 2027 roku powinny być zlikwidowane wszystkie paleniska węglowe, nie spełniające co najmniej 5 klasy jakości.

W czerwcu 2020 roku Sejmik Województwa Śląskiego uchwalił Program Ochrony Powietrza (POP), zastępujący wcześniejsze programy. Program określa działania, które mają być prowadzone we wszystkich gminach województwa śląskiego i obejmować rozbudowę oraz integrację sieci ciepłowniczej, prace termomodernizacyjne, działania w zakresie pozyskiwania energii ze źródeł odnawialnych, ograniczenie emisji ze źródeł przemysłowych, i komunikacyjnych.

Od roku 2018 zauważalna jest poprawa jakości powietrza w województwie śląskim, a rok 2022 był najbardziej korzystnym w zakresie jakości powietrza od początku realizacji pomiarów w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska. Do tej poprawy z pewnością przyczyniły się postępujące prace wynikające z „uchwały antysmogowej” oraz programów ochrony powietrza. Nie można jednak pominąć sytuacji meteorologicznej w roku 2022, ponieważ ciepłe miesiące zimowe również przyczyniły się do zmniejszenia poziomu stężeń zanieczyszczeń i liczby dni z przekroczeniami norm.

Jako przyczynę przekroczeń poziomu celu długoterminowego dla ozonu wskazuje się występowanie w okresie wiosenno-letnim warunków meteorologicznych sprzyjających formowaniu się ozonu w powietrzu (wysoka temperatura i duże nasłonecznienie) oraz napływ mas powietrza zanieczyszczonych ozonem i substancjami stanowiącymi tzw. prekursorzy ozonu z terenów zurbanizowanych województwa i spoza granic kraju.

Od wielu lat nie przekraczają norm i pozostają w województwie śląskim w klasie A zanieczyszczenia gazowe, obejmujące dwutlenek siarki, dwutlenek azotu, tlenek węgla, benzen, a także oznaczane w pyłe zawieszonym PM10 metale: ołów, arsen, kadm i nikiel.

Najbliższym punktem pomiarowym od Gminy Pilchowice, jest stacja pomiarowa w Gliwicach, przy ul. Mewy o kodzie SIGliwicMewy, należąca do strefy Aglomeracja Górnośląska. W stacji pomiary prowadzone są metodą automatyczną i manualną. Parametry mierzone w stacji metodą automatyczną to: pył zawieszony PM10, dwutlenek siarki i benzen, natomiast metodą manualną mierzony jest poziom pyłu zawieszzonego PM2,5. Stacja ma charakter miejski.

Dodatkowo w okolicy znajdują się następujące stacje:

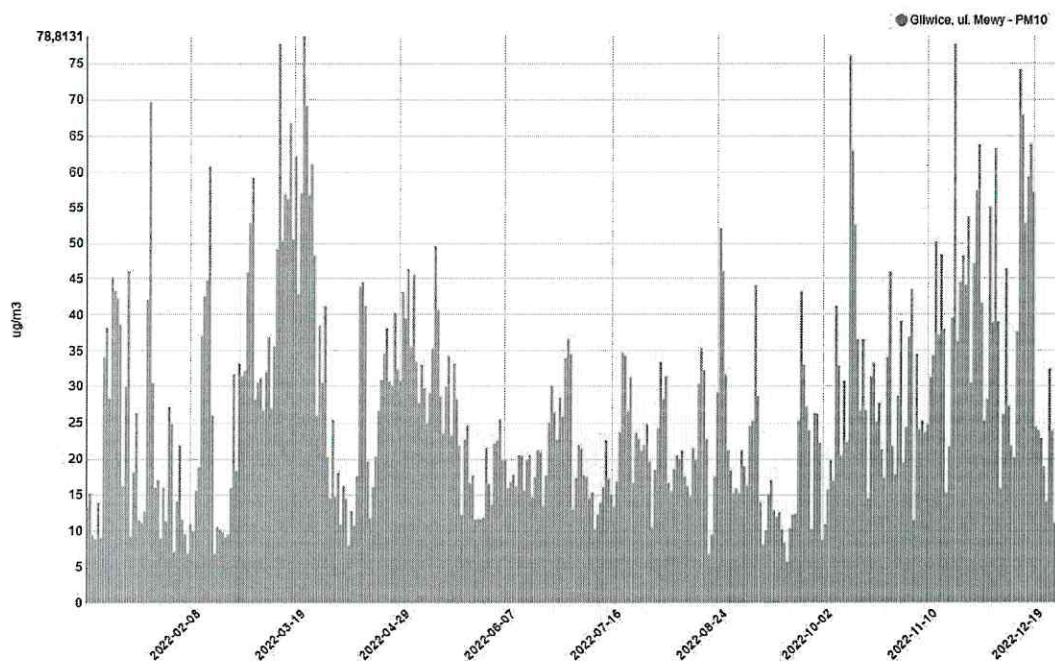
- Czerwionka-Leszczyny, ul. Kopalniana,
- Żory, Os. Gen. Władysława Sikorskiego 52_(2),
- Wodzisław Śląski, ul. Gałczyńskiego.

Stacja Czerwionka-Leszczyny, ul. Kopalniana to stacja należąca do strefy śląskiej. Pomiar prowadzony jest metodą automatyczną. Parametry mierzone na stacji metodą automatyczną to benzen. Stacja ma charakter miejski.

Stacja Żory, Os. Gen. Władysława Sikorskiego to stacja należąca do stref aglomeracja rybnicko-jastrzębska. Pomiar prowadzony jest metodą automatyczną i manualną. Parametry mierzone na stacji metodą automatyczną to: tlenek węgla (CO) oraz dwutlenek siarki (SO₂), natomiast metodą manualną mierzony jest poziom pyłu zawieszzonego PM2.5 i PM10. Stacja ma charakter miejski.

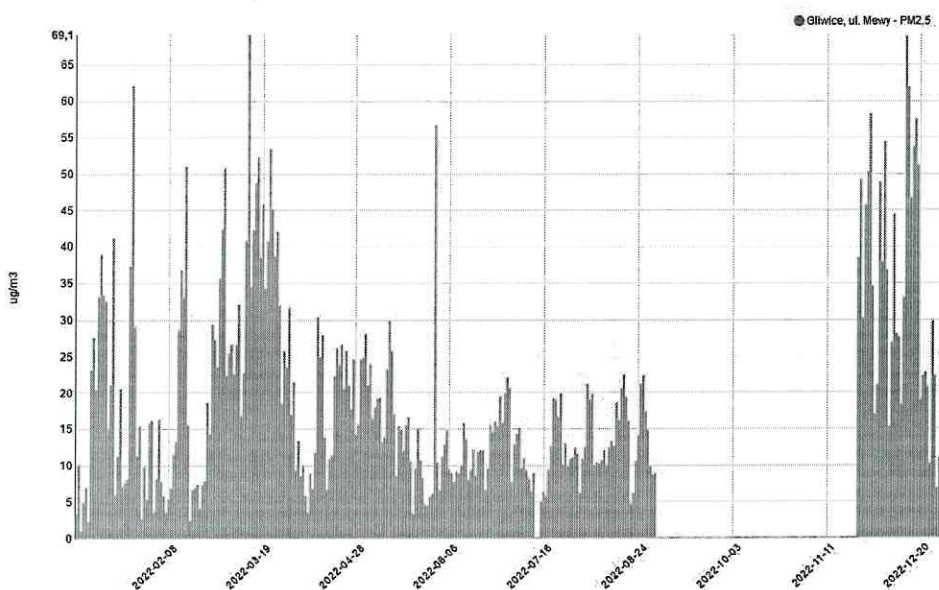
Stacja Wodzisław Śląski to stacja należąca do strefy śląskiej. Prowadzone są w niej pomiary automatyczne dwutlenku siarki (SO₂), dwutlenku azotu (NO₂), tlenku azotu (NO), ozonu (O₃), pyłu zawieszonego PM₁₀.

Zestawienie danych ze stacji Gliwice za 2021 rok przedstawiono na wykresach poniżej.

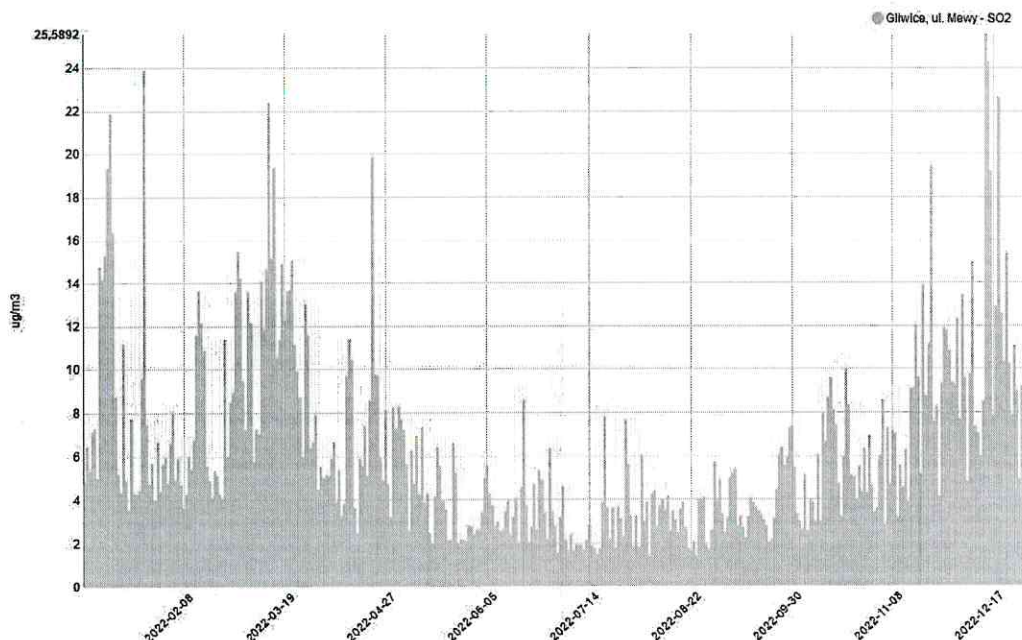
Rysunek 10 Dane pomiarowe PM₁₀ dla stacji Gliwice, ul. Mewy w roku 2022 r.

Źródło: https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/current/station_details/archive/809#

Rysunek 11 Dane pomiarowe PM_{2,5} dla stacji Gliwice, ul. Mewy w roku 2022 r

https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/current/station_details/archive/809#

Rysunek 12 Dane pomiarowe SO₂ dla stacji Gliwice, ul. Mewy w roku 2022 r.
https://powietrze.gios.gov.pl/pjp/current/station_details/archive/809#

Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Katowicach poinformował, iż na terenie województwa śląskiego wystąpił I poziom ostrzegania – informacyjny i edukacyjny- kolor żółty (zgodnie z Planem działań krótkoterminowych, stanowiącym część „Programu ochrony powietrza dla terenu województwa śląskiego mającego na celu osiągnięcie poziomów dopuszczalnych substancji w powietrzu oraz pułapu stężenia ekspozycji” - Uchwała Nr VI/47/5/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 18 grudnia 2017 roku). Wystąpienie I poziomu ostrzegania związane jest z przekroczeniami dopuszczalnej częstości 35 dni w roku kalendarzowym podwyższonego poziomu stężeń 24- godzinnych pyłu zawieszonego PM10, wynoszącego 50 µg/m³, co jest związane jest z ryzykiem przekroczenia średnich rocznych poziomów dopuszczalnych pyłu zawieszonego PM10, PM2,5 oraz poziomu docelowego benzo(a)pirenu. Przekroczenie nastąpiło na wszystkich stacjach monitoringu jakości powietrza, a więc we wszystkich strefach i aglomeracjach. Oznacza to, że poziom I został wprowadzony w 2022 i 2023 r. dla każdej ze 167 gmin województwa śląskiego.

Działania zmierzające do ograniczenia przekroczeń zostały określone przez Zarząd Województwa w „Programie ochrony powietrza dla województwa śląskiego” (uchwalonego Uchwałą nr VI/21/12/2020 Sejmiku Województwa Śląskiego). to przede wszystkim ograniczenie emisji z instalacji o małej mocy do 1 MW, w których następuje spalanie paliw stałych. .

Działanie naprawcze realizowane jest na podstawie uchwały nr V/36/1/2017 Sejmiku Województwa Śląskiego z dnia 7 kwietnia 2017 r. w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa śląskiego ograniczeń w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw.

Zadanie jest realizowane poprzez:

- Zastąpienie niskosprawnych urządzeń siecią ciepłowniczą lub urządzeniami wykorzystującymi odnawialne źródła energii;
- Zastąpienie niskosprawnych urządzeń urządzeniami opalonymi gazem, urządzeniami opalonymi olejem, ogrzewaniem elektrycznym lub urządzeniami spełniającymi minimum wymogi jakościowe ekoprojektu dla urządzeń na paliwa stałe;
- Ograniczenie strat ciepła poprzez termomodernizację obiektów ogrzewanych w sposób indywidualny.

Pierwsze ograniczenia weszły w życie od 1 stycznia 2022 r. i dotyczą zakazu eksploatacji urządzeń mających powyżej 10 lat od daty ich produkcji lub niemających tabliczek znamionowych. Kolejne ograniczenia będą wprowadzane systematycznie w kolejnych latach. Proces ma zostać zakończony 1 stycznia 2028 roku, kiedy zostanie wprowadzony zakaz eksploatacji instalacji spełniających wymagania w zakresie emisji zanieczyszczeń określonych dla klasy 3 lub klasy 4 według normy PN-EN 303-5:2012. Podsumowanie oraz analiza SWOT dla obszaru interwencyjnego związanego z klimatem i powietrzem. Na analizowanym obszarze Gminy Pilchowice występują problemy związane z jakością powietrza. Jednocześnie podejmowane są działania zapobiegające pogorszeniu się istniejącego obecnie stanu oraz poprawę jakości powietrza zgodnie z uchwałą antysmogową przyjętą przez Sejmik Województwa Śląskiego.

Syntetyczną analizę SWOT dla obszaru interwencyjnego związanego z zasobami przyrodniczymi na podstawie, której wskazane zostaną cele w zakresie ochrony środowiska przedstawiają tabele poniżej.

Tabela 14 Analiza SWOT dla obszaru interwencyjnego związanego z klimatem i powietrzem – słabe i mocne strony

 MOCNE STRONY	SŁABE STRONY	
<ul style="list-style-type: none"> - Dobre warunki klimatyczne i wegetacyjne; 	<ul style="list-style-type: none"> - Występowanie zjawiska „niskiej emisji” w okresie grzewczym. 	

Źródło: Opracowanie własne.

Tabela 15 Analiza SWOT dla obszaru interwencyjnego związanego z klimatem i powietrzem – szanse i zagrożenia

 SZANSE	ZAGROŻENIA	
<ul style="list-style-type: none"> - Realizacja postanowień Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla obszaru Gminy - Inwestycje w zakresie modernizacji źródeł ciepła i zastępowanie obecnie użytkowanych kotłów węglowych na nowoczesne, niskoemisyjne piece i kotły 	<ul style="list-style-type: none"> - Rozwój społeczno-gospodarczy powodujący zwiększone zużycie energii cieplnej - Ograniczone możliwości finansowania mieszkańców w zakresie modernizacji źródeł ciepła czy termomodernizacji budynków z własnych środków - Rozwój infrastruktury mieszkalnej, ze względu na pełnienie funkcji sypialnej oraz lokalizację dużych zakładów produkcyjnych na terenie Gminy 	

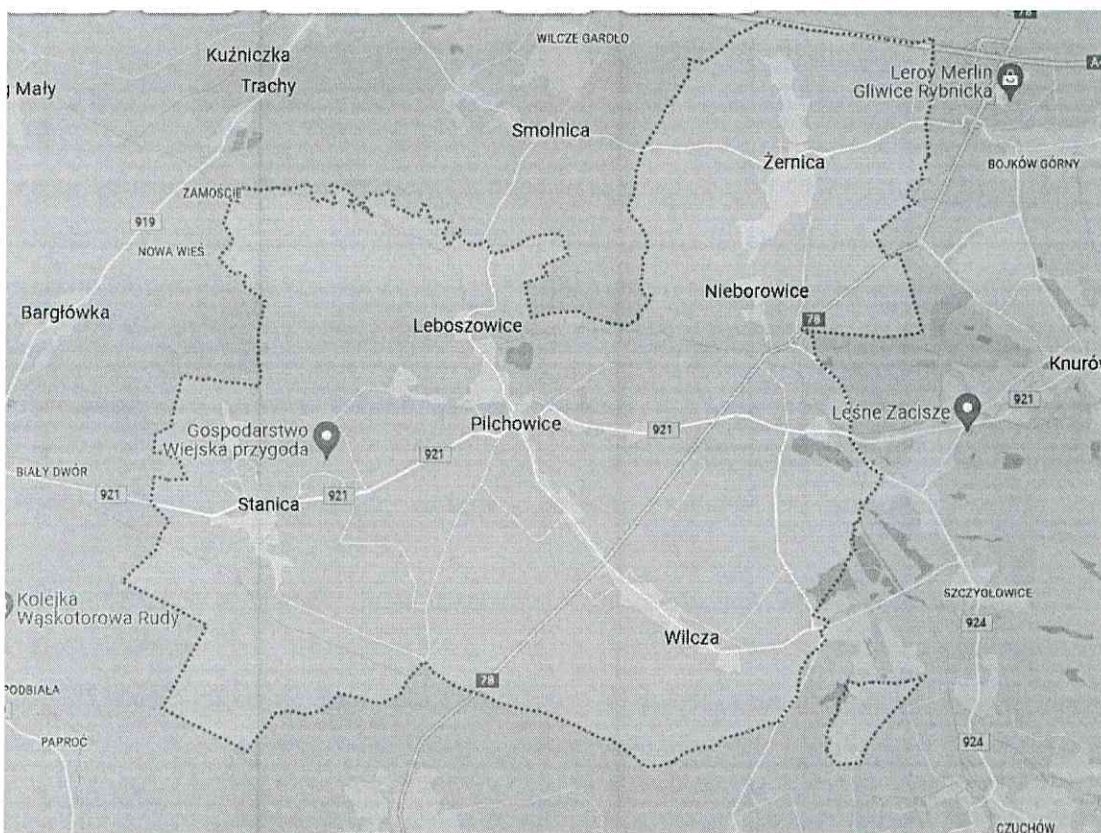
Źródło: Opracowanie własne.

5.2. Klimat akustyczny

Jednym z najbardziej odczuwalnych czynników negatywnie wpływających na środowisko i człowieka jest hałas, który z uwagi na rozwój przemysłu i transportu ulega podwyższeniu. Stan akustyczny dla danego obszaru oceniany jest na podstawie przeprowadzonych badań w środowisku. Ze względu na źródło hałasu, dzielony jest najczęściej na hałas komunikacyjny – związany z transportem drogowym, kolejowym czy lotniczym, a także hałas przemysłowy. Dodatkową, okresową uciążliwością jest hałas związany z pracami budowlanymi i remontowymi – jednak przy każdej tego typu inwestycji opracowywana powinna zostać prognoza oddziaływania na środowisko, w której określone będą zabiegi minimalizujące negatywny wpływ na klimat akustyczny.

Główne źródła hałasu na terenie Gminy Pilchowice to szlaki drogowe i linie kolejowe. Ich lokalizację prezentuje rysunek poniżej.

Rysunek 13 Szlaki drogowe na terenie Gminy Pilchowice

Źródło: <https://www.google.com/maps/place/Pilchowice>

5.2.1. Hałas komunikacyjny

W Gminie Pilchowice jednym z najważniejszych źródeł hałasu jest komunikacja drogowa. Przez teren gminy przebiegają droga krajowa, wojewódzkie, powiatowe oraz gminne.

Przez teren gminy przebiega drogi krajowe:

- Autostrada A4, o długości 6,194 kilometrów na terenie Gminy, początek odcinka na terenie Gminy to pikietaż 304,84 km, a koniec 311,038 km, nazwa odcinka przebiegającego przez teren Gminy to Węzeł Gliwice Ostropa – Węzeł Gliwice Bojków, na podstawie Generalnego Pomiaru Ruchu 2020/21 łączny dobowy ruch pojazdów wynosi na tym odcinku 39643 pojazdów na dobę;
- droga krajowa nr 78, o długości 8,222 km na terenie Gminy, początek odcinka na terenie Gminy to pikietaż 39,96 km, a koniec 48,182 km, nazwa odcinka przebiegającego przez sołectwo Nieborowice to ul. Gliwicka, a przez sołectwo Wilcza to ul. Rybnicka;

Natężenie ruchu (średni dobowy ruch roczny) na tej drodze, na odcinku Kuźnia Nieborowska /ul. Knurowska (DW921)/ - Gliwice /Gr. miasta wynosi na podstawie Generalnego Pomiaru Ruchu 2020/21) - 12180 pojazdów na dobę.

Na terenie Gminy zlokalizowane są też drogi wojewódzkie:

- Droga wojewódzka nr 921 - droga o długości 9,8 km na terenie Gminy, jest to droga położona w województwie śląskim, o długości 38 km łącząca Zabrze z Rudami. Droga przebiega przez 2 powiaty: gliwicki (gmina Gierałtowie, miasto Knurów, gmina Pilchowice), raciborski (gmina Kuźnia Raciborska) i Zabrze.

Natężenie ruchu (średni dobowy ruch roczny) na tej drodze wynosi (na podstawie Generalnego Pomiaru Ruchu 2020/21) :

- Odc. Pilchowice ul. Rybnicka (DK78) - Kuźnia Nieborowska /DW924/: 3604 poj./dobę;
- Odcinek Pilchowice /przejście: ul. Dworcowa – ul. Rybnicka (DK78)/: 2198 poj./dobę.

Na terenie Gminy Pilchowice zlokalizowano drogi powiatowe nadzorowane przez Zarząd Dróg Powiatowych w Gliwicach. Zestawienie ww. dróg ujęto w tabeli poniżej.